

ทุนเดิมของนักศึกษาพยาบาลกลุ่มชาติพันธุ์ที่เฝ้าต่อการศึกษาลัทธิ พยาบาลศาสตรบัณฑิต: กรณีศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

นัชพร ฤทธาปัญญา วทม.(สุขภาพจิต)¹
ปรีชัย ดาวอุดม ปร.ด. (พัฒนศึกษาศาสตร์)²

บทคัดย่อขยาย

บทนำ นักศึกษาพยาบาลกลุ่มชาติพันธุ์ก่อนเข้าศึกษาในหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต ล้วนมีทุนเดิมที่ติดตัวมาจากสนามชาติพันธุ์เดิมทั้งทุนทางเศรษฐกิจ ทุนทางสังคม ทุนวัฒนธรรมและทุนเชิงสัญลักษณ์ที่สามารถเฝ้าต่อการเป็นพยาบาลวิชาชีพตามคุณลักษณะที่พึงมีของพยาบาลตามมาตรฐานที่กำหนด

วัตถุประสงค์การวิจัย เพื่อศึกษาทุนเดิมของนักศึกษาพยาบาลกลุ่มชาติพันธุ์ที่เฝ้าต่อการศึกษาในหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งหนึ่ง

การออกแบบการวิจัย การวิจัยเชิงคุณภาพแบบชาติพันธุ์วรรณาแนววิพากษ์

วิธีการดำเนินการวิจัย บริบทในการศึกษาคือ คณะพยาบาลศาสตรบัณฑิต สถาบันอุดมศึกษาเอกชน ผู้ให้ข้อมูลคือ นักศึกษากลุ่มชาติพันธุ์หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต พยาบาลวิชาชีพกลุ่มชาติพันธุ์และอาจารย์พยาบาล โดยการเลือกแบบเฉพาะเจาะจงตามเกณฑ์ที่กำหนด เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกรายบุคคลโดยใช้แนวคำถามกึ่งโครงสร้าง วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์แก่นสาระและตรวจสอบความน่าเชื่อถือของงานวิจัยตามแนวทางของ Lincoln และ Guba

ผลการศึกษา ผู้ให้ข้อมูลเป็น 1) นักศึกษาลัทธิพยาบาลศาสตรบัณฑิตกลุ่มชาติพันธุ์ชั้นปีที่ 4 จำนวน 10 ราย 2) พยาบาลวิชาชีพกลุ่มชาติพันธุ์ที่จบการศึกษาแล้วไม่เกิน 3 ปี จำนวน 10 ราย 3) อาจารย์พยาบาลที่มีประสบการณ์การสอนนักศึกษาพยาบาลกลุ่มชาติพันธุ์อย่างน้อย 5 ปี จำนวน 5 ราย สามารถสรุปประเด็นของทุนเดิมที่เฝ้าต่อการศึกษาในหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตได้ 3 ประเด็นหลักคือ 1) ทุนที่ได้มาจากความเป็นชาติพันธุ์ในฐานะทุนที่ได้มาตั้งแต่เกิด 2) ทุนจากพื้นฐานทางจิตใจที่สร้างมาจากสนามชาติพันธุ์ และ 3) ทุนที่ถูกร่างขึ้นมาจากพลวัตวัฒนธรรมด้านความเชื่อ

ข้อเสนอแนะ ผลการวิจัยเสนอแนะเกณฑ์การพิจารณาช่วยเหลือเรื่องทุนการศึกษาที่ครอบคลุมถึงสิทธิ สวัสดิการค่ารักษาพยาบาลเมื่อเจ็บป่วยขณะศึกษาหรือฝึกปฏิบัติงาน การพัฒนาด้านการใช้ภาษาในการสื่อสารและการเข้าใจความหมายของภาษาโดยเฉพาะศัพท์เทคนิคทางการแพทย์ และการเตรียมความพร้อมก่อนเข้ามาเรียนเรื่องการปรับตัวให้เข้ากับความแตกต่างด้านสังคมและวัฒนธรรม

คำสำคัญ ทุนเดิม หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต นักศึกษากลุ่มชาติพันธุ์

วันที่ได้รับ 5 มี.ค. 67 วันที่แก้ไขบทความเสร็จ 5 ก.ค. 67 วันที่รับตีพิมพ์ 12 ก.ค. 67

¹ ผู้ประพันธ์บรรณกิจ นิสิตหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาพัฒนศึกษาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
E-mail: nutchaporn.rithapanya@g.swu.ac.th

² อาจารย์ประจำหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาพัฒนศึกษาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

Exploring Original Capital Supporting Ethnic Nursing Students in a Bachelor of Nursing Science Program: A Case Study of a Private Higher Education Institution

Nutchaporn Ritthapanya M.Sc. (Mental Health)¹

Pharichai Daoudom Ph.D. (Development Education)²

Extended Abstract

Introduction Ethnic nursing students, before entering the Bachelor of Nursing Science program, have original capital from their ethnic field including economic capital, social capital, cultural capital, and symbolic capital, supporting into professional nurses according to the standards and desired qualities of the nursing profession.

Objectives To explore the original capital supporting ethnic nursing students in a Bachelor of Nursing Science program at a private higher education institution.

Design This study employed critical ethnographic qualitative research.

Methodology The study context was within the nursing faculty of a private higher education institution. Participants were ethnic nursing students enrolled in a Bachelor of Nursing Science Program, ethnic professional nurses, and nursing instructors, selected based on predetermined criteria. Data were collected through in-depth interviews using semi-structured interview questions. Data were analyzed using thematic analysis and were validated following the Lincoln and Guba framework.

Results The participants were 1) ten fourth-year ethnic students in the Bachelor of Nursing Science program, 2) ten ethnic professional nurses who graduated no more than three years, and 3) five nursing instructors with at least five years of experience teaching ethnic nursing students. Three main themes emerged as original capital supporting the Bachelor of Nursing Science program were: 1) Capital acquired through ethnicity as capital acquired from birth, 2) Capital acquired psychological basis from the ethnographic field, and 3) Capital from the dynamics of faith culture.

Recommendation The results suggest criteria for considering scholarship assistance that cover rights and benefits for medical expenses in case of illness during studies or practical training, development of language skills for communication and understanding, especially medical terminology, and preparation for adaptation to social and cultural differences before entering the program.

Journal of Thailand Nursing and Midwifery Council 2024; 39(3) 386-405

Keywords original capital/ bachelor of nursing science program/ ethnic nursing students

Received 5 March 2024, Revised 5 July 2024, Accepted 12 July 2024

¹Corresponding author, Student, Doctor of Philosophy Program in Development Education, Graduate School, Srinakharinwirot University, Thailand E-mail: nutchaporn.ritthapanya@g.swu.ac.th

²Lecturer, Doctor of Philosophy Program in Development Education, Graduate School, Srinakharinwirot University, Thailand

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

กลุ่มชาติพันธุ์ หมายถึง กลุ่มคนที่มีวิถีชีวิต มีจิตสำนึกร่วม และลักษณะร่วมทางวัฒนธรรมในแบบเดียวกัน¹ ส่วนใหญ่อาศัยอยู่บนพื้นที่สูง แถบจังหวัดในตอนเหนือของประเทศไทย มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมในการดำเนินชีวิตด้านสำเนียงของภาษาที่ใช้ในการสื่อสาร การแต่งกาย รวมถึงความคิด ความเชื่อ ขนบธรรมเนียมประเพณีที่ถ่ายทอดสืบต่อกันมา คนส่วนใหญ่มักมองว่ากลุ่มชาติพันธุ์เป็นกลุ่มคนที่ล้าหลัง ไม่ทันสมัย และขาดโอกาสทางสังคมแม้กระทั่งสิทธิพื้นฐานในระบบบริการสาธารณะของประเทศ² เช่น การบริการสาธารณสุข การคมนาคม การติดต่อสื่อสารและการศึกษา เนื่องจากคนกลุ่มนี้ถูกจัดให้เป็นกลุ่มคนชายขอบ หรือ “ชนกลุ่มน้อย” ของประเทศไทย

จากทิศทางการพัฒนาประเทศให้มีความเจริญทางเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยีตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา จวบจนปัจจุบันที่มุ่งในการพลิกโฉมประเทศไทยสู่สังคมก้าวหน้า เศรษฐกิจสร้างมูลค่าอย่างยั่งยืน นำไปสู่การเปลี่ยนผ่านเศรษฐกิจและสังคม ด้านอุตสาหกรรมการแปรรูปการเกษตรให้มีมูลค่าเพิ่มขึ้น สร้างโอกาสทางสังคมสำหรับทุกคนให้มีความเสมอภาคเท่าเทียมกัน³ เราสามารถพบเจอกลุ่มคนชาติพันธุ์ในสังคมเมืองมากขึ้น ทั้งในสถานที่ทำงาน สถานศึกษาที่คนกลุ่มนี้เริ่มเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร และการพัฒนาที่นำไปสู่ความทันสมัยและความเจริญทางด้านเศรษฐกิจ สังคมในทุกพื้นที่ส่งผลให้กลุ่มชาติพันธุ์รุ่นใหม่เริ่มแสวงหาสิทธิความเป็นพลเมือง สิทธิความเท่าเทียมในสังคมด้านต่าง ๆ โดยการออกมาจากชุมชนเพื่อทำงานให้มีรายได้และคาดหวังชีวิตความเป็นอยู่ที่ดี

ตามมาตรฐานที่รัฐได้สร้างขึ้น กลุ่มชาติพันธุ์จึงมีความเปราะบางและมีความเสี่ยงต่อความมั่นคงทางด้านจิตใจ สังคม และวัฒนธรรมที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม ดังนั้น พ่อ แม่ ผู้ปกครองของกลุ่มชาติพันธุ์รุ่นใหม่หรือตัวของเขาเองเห็นคุณค่าและความสำคัญของการศึกษาจึงเริ่มแสวงหาโอกาสทางการศึกษา เพื่อใช้ต่อยอดการสร้างอาชีพ สร้างรายได้ให้กับตนเองและครอบครัว การเลือกเรียนพยาบาลเป็นทางเลือกหนึ่งของกลุ่มชาติพันธุ์เพราะเป็นอาชีพที่มั่นคง สามารถดูแลคนในครอบครัว และชุมชนได้ เมื่อจบการศึกษามีงานรองรับแน่นอน ไม่มีความเสี่ยงต่อการตกงานหรือหางานทำไม่ได้ เนื่องจากเป็นวิชาชีพเฉพาะทางที่ขาดแคลน และเป็นความต้องการของตลาดในระบบบริการสาธารณสุขทั้งของรัฐบาลและเอกชน โดยดูจากระบบกลางของการคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา หรือระบบทีแคส 67 (TCAS67) กลุ่มสาขาที่มีการสมัครมากที่สุด เมื่อแยกแต่ละสาขาวิชาคือ พยาบาลศาสตร์ ที่มีผู้สมัครถึง 103,741 ราย (รวมการสมัคร 4 รอบ)⁴ ทำให้เห็นได้ว่าแนวโน้มของความต้องการและความสนใจในวิชาชีพนี้สูงอย่างต่อเนื่อง และเมื่อมีความคิดที่จะศึกษาในสาขาวิชาการพยาบาล การเข้าศึกษาในสถาบันการศึกษาของรัฐจึงไม่ใช่เรื่องง่ายสำหรับคนกลุ่มชาติพันธุ์เนื่องจากมีเกณฑ์การคัดเลือกคุณสมบัติสถานภาพความเป็นพลเมืองไทยและคะแนนการศึกษาฐานะทางเศรษฐกิจ และมีการแข่งขันค่อนข้างสูง ซึ่งความรู้ความสามารถในการสอบคัดเลือกของนักศึกษากลุ่มชาติพันธุ์มีความเป็นรองเมื่อเทียบกับนักศึกษาทั่วไป^{5,6,7}

ดังนั้นสถาบันอุดมศึกษาเอกชนจึงเป็นทางเลือกหนึ่ง ซึ่งนักศึกษากลุ่มชาติพันธุ์ต้องประเมินถึงสิ่งที่ตัวเองมี ไม่ว่าจะเป็นความรู้ คุณลักษณะเด่นในตัวเอง ความสามารถพิเศษ เครือข่าย หรือโอกาสที่มีอยู่

และใช้เป็นประโยชน์ได้ในการสมัครคัดเลือกเพื่อให้ได้เข้าศึกษาในคณะพยาบาลศาสตร์ ซึ่งสิ่งที่กล่าวมานั้นในการศึกษาครั้งนี้จะเรียกว่า “ทุน” (capital) ตามแนวคิดของ Bourdieu^{8,9,10} ซึ่งมองเรื่องทุนว่าเป็นสิ่งที่ใช้สำหรับจัดจำแนกความแตกต่างของบุคคล แสดงถึงความไม่เท่าเทียมกันของสังคมในแต่ละบริบทสังคมที่ Bourdieu เรียกว่า “สนาม” (field) เพื่อให้เข้าใจต่อปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นระหว่างบุคคลที่มีปฏิสัมพันธ์ต่อกันในพื้นที่สนามนั้น แต่ละสนามจะประกอบด้วยกฎระเบียบ (rule – regulation) การปฏิบัติ ข้อบังคับที่แตกต่างกันออกไปตามวัฒนธรรม (culture) และโครงสร้างของสนาม (structure) รวมถึงทุนภายในสนามที่จะเป็นตัวกำหนดตำแหน่ง (position) ของแต่ละบุคคลที่อยู่ภายในสนาม โดย “ทุน” ตามแนวคิดของ Bourdieu^{8,9,10} มีความหลากหลายสามารถส่งต่อ ถ่ายทอด สะสมหรือสร้างขึ้นมาใหม่ได้ในสนามนั้น ๆ ที่บุคคลมีปฏิสัมพันธ์ด้วย ซึ่ง Bourdieu แบ่งทุนออกเป็น 4 ชนิดด้วยกันคือ 1) ทุนทางเศรษฐกิจ (economic capital) 2) ทุนทางสังคม (social capital) 3) ทุนเชิงสัญลักษณ์ (symbolic capital) และ 4) ทุนทางวัฒนธรรม (cultural capital)^{8,9,10}

การศึกษาเชิงชาติพันธุ์วรรณาแนววิพากษ์ (critical ethnography) ซึ่งเป็นการศึกษากลุ่มคนหรือชุมชนที่นักวิจัยและกลุ่มคนที่ศึกษามีบทบาทร่วมกันในการประกอบสร้างจากการวิพากษ์ความจริงที่ได้โดยมีประเด็นเกี่ยวกับความไม่ยุติธรรมและการกดขี่ทางสังคม¹¹ เพื่อให้เข้าใจปรากฏการณ์ที่นักศึกษาพยาบาลกลุ่มชาติพันธุ์ต้องเผชิญในบริบทสังคมที่มีความแตกต่างทางวัฒนธรรมและความไม่เท่าเทียมในสังคม

จากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่าทุกคนล้วนมีทุนที่ติดตัวมาตั้งแต่กำเนิด ที่ได้สร้างและสะสมมาอย่างต่อเนื่องผ่านสถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษา สังคมในแต่ละช่วงวัยที่แต่ละบุคคลมีปฏิสัมพันธ์ด้วย

ปริมาณทุนที่แต่ละบุคคลมีในแต่ละด้านก็ไม่เท่ากัน แตกต่างกันไป ดังนั้นนักศึกษาพยาบาลกลุ่มชาติพันธุ์แต่ละรายที่ได้รับคัดเลือกเข้ามาศึกษาในคณะพยาบาลศาสตร์สถาบันอุดมศึกษาเอกชนล้วนมีทุนในตัวเอง แต่ละด้านไม่เหมือนกันที่บุคคลภายนอกอาจไม่ทราบ หรือมองไม่เห็นถึงศักยภาพที่ส่งเสริมและสนับสนุนให้สามารถเรียนหลักสูตรพยาบาลศาสตร์ได้ตลอดหลักสูตรจนกระทั่งจบการศึกษา ไม่เพียงแค่นั้น ทุนทางเศรษฐกิจเพียงอย่างเดียว ทุนทางสังคม ทุนเชิงสัญลักษณ์ที่เกื้อหนุนให้สามารถมีช่องทางในการเข้าศึกษา และแม้แต่ทุนทางวัฒนธรรมที่มีมาแต่เดิมก่อนเข้าศึกษา ผู้วิจัยจึงสนใจในการวิเคราะห์ทุนเดิมทั้ง 4 ด้านของนักศึกษาพยาบาลกลุ่มชาติพันธุ์ที่เอื้อประโยชน์ต่อการเรียนในคณะพยาบาลศาสตร์สถาบันอุดมศึกษาเอกชนที่มีผลต่อนักศึกษากลุ่มนี้ให้สามารถที่จะมีพื้นที่แสดงความเป็นตัวตนของตนเอง และพร้อมที่จะก้าวสู่วิชาชีพพยาบาลได้อย่างภาคภูมิใจในอนาคต

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาทุนเดิมของนักศึกษากลุ่มชาติพันธุ์ที่เอื้อต่อการศึกษาในหลักสูตรพยาบาลศาสตร์ ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

กรอบแนวคิดของการวิจัย

การศึกษาเรื่องทุนเดิมของนักศึกษากลุ่มชาติพันธุ์ที่เอื้อต่อการศึกษาในหลักสูตรพยาบาลศาสตร์ใช้กรอบแนวคิดเรื่อง “ทุน” ของ Bourdieu ในการวิเคราะห์ให้เห็นถึงความแตกต่างของแต่ละบุคคลภายในสนามเดิมคือสนามความเป็นชาติพันธุ์ซึ่งขึ้นอยู่กับกรอบทุนในสนามทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ 1) ทุนทางเศรษฐกิจ หมายถึงทรัพย์สินต่าง ๆ ที่มีและสามารถนำมาแปรเปลี่ยนเป็นเงินได้ เช่น เงิน ทองคำ ที่ดิน เครื่องประดับ ทุน

ทุนเดิมของนักศึกษาพยาบาลกลุ่มชาติพันธุ์ที่เอื้อต่อการศึกษาลัทธิสตรีพยาบาลศาสตรบัณฑิต:
กรณีศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

กิจการที่ครอบครอง 2) ทุนทางสังคม หมายถึง เครือข่าย ความสัมพันธ์ของบุคคลที่มีปฏิสัมพันธ์ร่วมกัน มีส่วน ในการช่วยเหลือ สนับสนุนซึ่งกันและกันภายในกลุ่ม เช่น ครอบครัว ญาติ เพื่อน สมาชิกของกลุ่ม สมาคม ต่าง ๆ 3) ทุนเชิงสัญลักษณ์ หมายถึง สิ่งที่แสดงหรือ บ่งบอกถึงสถานภาพ สถานะของบุคคลในสนาม ยศถาบรรดาศักดิ์ หรืออาจเป็นสิ่งที่ได้มาจากทุนทาง เศรษฐกิจที่นำไปสร้างประโยชน์ให้กับบุคคลอื่น เป็นการ สร้างความไว้วางใจ ความน่าเชื่อถือ หรือชื่อเสียงที่ตามมา และ 4) ทุนทางวัฒนธรรม หมายถึง สิ่งที่บุคคลนั้นได้รับ การถ่ายทอด สืบทอดมาเป็นสิ่งที่ยอมรับในสนามนั้น ๆ เช่น ภาษา วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณี รูปภาพ ผลงานศิลปะ ประติมากรรม หนังสือ วรรณกรรม วุฒิมารยาท ความเชี่ยวชาญ หรือแม้กระทั่ง ลักษณะ ท่าทาง กิริยามารยาท ที่แสดงออกทางร่างกายและ จิตใจที่ถูกอบรมสั่งสอน เลียนแบบ ปลูกฝังสะสมเป็น เวลานานจนก่อเป็นลักษณะภายในตัวของบุคคล^{8,9,10}

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) โดยใช้วิธีวิทยาแบบชาติพันธุ์ วรรณกรรมวิพากษ์ (critical ethnography methodology) ด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกรายบุคคลร่วมกับการสังเกต แบบมีส่วนร่วมโดยการฝังตัวของผู้วิจัย ฝังสังเกตการ ดำเนินชีวิตหรือมีส่วนร่วมในกิจกรรมของกลุ่มคนที่ศึกษา อย่างใกล้ชิด และวิพากษ์ในประเด็นความแตกต่าง ทางสังคม ความไม่ยุติธรรมหรือการกดขี่ทางสังคม¹¹ ภายใต้กระบวนทัศน์วิพากษ์นิยม (critical paradigm) เพื่อเผยให้เห็นถึงทุนที่มีอยู่เดิมภายในสนามความเป็น ชาติพันธุ์ของนักศึกษาลัทธิสตรีพยาบาลศาสตรบัณฑิต กลุ่มชาติพันธุ์ก่อนที่จะมาศึกษาในคณะพยาบาลศาสตร์ สถาบันอุดมศึกษาเอกชน โดยผู้วิจัยสะท้อนให้เห็น

โครงสร้างและวัฒนธรรมที่แตกต่างและไม่เท่าเทียมกัน ของแต่ละสนามวัฒนธรรม^{12,13} จากมุมมองของคนใน สนามวัฒนธรรมของคณะพยาบาลศาสตร์ในฐานะของ อดีตนักศึกษายพยาบาล พยาบาลวิชาชีพ และอาจารย์ ที่มีประสบการณ์ในการสอนนักศึกษายพยาบาลกลุ่ม ชาติพันธุ์

ผู้ให้ข้อมูล

ผู้วิจัยเลือกคณะพยาบาลศาสตร์ สถาบัน อุดมศึกษาเอกชนแห่งหนึ่งในเขตกรุงเทพมหานคร ที่รับนักศึกษายพยาบาลกลุ่มชาติพันธุ์โดยตรงเป็น ระยะเวลาต่อเนื่อง โดยค้นหาผู้นำพาเข้าสู่สนาม คือ นักศึกษายพยาบาลชาติพันธุ์ที่รู้จักผ่านกิจกรรม การเรียนการสอนร่วมกัน จากกลุ่มตัวอย่างนักศึกษาย พยาบาลกลุ่มชาติพันธุ์ที่กำลังศึกษาในชั้นปีที่ 4 ใน รุ่นทั้งหมด 15 ราย แนะนำและบอกต่อ (snowball sampling) ไปสู่กลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือ 1) นักศึกษาลัทธิสตรีพยาบาลศาสตรบัณฑิต กลุ่มชาติพันธุ์ชั้นปีที่ 4 จำนวน 10 ราย 2) พยาบาลวิชาชีพ กลุ่มชาติพันธุ์ที่จบการศึกษาแล้วไม่เกิน 3 ปี จำนวน 10 ราย 3) อาจารย์พยาบาลที่มีประสบการณ์การสอน นักศึกษายพยาบาลกลุ่มชาติพันธุ์อย่างน้อย 5 ปี จำนวน 5 ราย โดยการเลือกแบบเจาะจง (purposive sampling) จากการเลือกตัวอย่างเชิงทฤษฎี (theoretical samplings) ให้ตรงตามวัตถุประสงค์และกรอบแนวคิดที่ทำการศึกษา ซึ่งจำนวนของผู้ให้ข้อมูลขึ้นอยู่กับความอึดตัวของข้อมูล เชิงทฤษฎีเป็นสำคัญตามแนวคำถามกึ่งโครงสร้าง ตามกรอบแนวคิดและวัตถุประสงค์ในการศึกษา จากการที่ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์เชิงลึกรายบุคคลจน ได้ข้อมูลซ้ำ ๆ โดยมีคุณสมบัติในการคัดเลือกดังนี้ 1) นักศึกษายพยาบาลกลุ่มชาติพันธุ์ที่กำลังศึกษา ในลัทธิสตรีพยาบาลศาสตรบัณฑิตชั้นปีที่ 4 และ

พยาบาลวิชาชีพกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีประสบการณ์ตรงในการใช้ทุนที่มีในสนามของคณะพยาบาลศาสตร์สามารถถ่ายทอดประสบการณ์การใช้ทุนต่าง ๆ และบอกได้ว่าทุนใดที่เอื้อต่อการเรียน เพื่อให้เห็นกระบวนการใช้ทุนเดิมตั้งแต่เริ่มเข้าสู่สนามวิชาชีพพยาบาลที่มีความเฉพาะและแตกต่างจากสนามชาติพันธุ์จนสามารถอยู่ในสนามได้และสามารถบรรลุผลลัพธ์การเรียนรู้ได้²) มีถิ่นกำเนิดที่มาจากชนชาติพันธุ์ทางภาคเหนือและภาคตะวันตกของประเทศไทย และเกณฑ์ในการคัดออกสำหรับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่สามารถจดจำ บอกเล่า หรืออธิบายเกี่ยวกับเหตุการณ์ต่าง ๆ ทั้งก่อนและหลังที่นักศึกษาพยาบาลกลุ่มชาติพันธุ์จะเข้าเรียนในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

เครื่องมือวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้คือ แนวทางการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยใช้แนวคำถามแบบกึ่งโครงสร้างและเครื่องบันทึกเสียงเพื่อให้ได้ข้อมูลที่สามารถเข้าถึงกระบวนการใช้ทุนที่มีและการสร้างหรือแสวงหาทุนที่มีความจำเป็นของนักศึกษาพยาบาลศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์ในสนามของคณะพยาบาลศาสตร์ สถาบันอุดมศึกษาเอกชน โดยผู้วิจัยได้สร้างแนวคำถามในประเด็นกว้าง ๆ จากแนวคิดเรื่องทุนของบูดีเยอร์^{8,9,10} และการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง โดยมีข้อคำถามหลัก 22 ข้อ เป็นคำถามเจาะลึก 12 ข้อ ได้แก่ “เมื่อเข้ามาศึกษาในคณะพยาบาลนักศึกษาพบเจอความแตกต่างจากที่บ้านและชุมชนของตนเองอย่างไรบ้าง” “มองตนเองอย่างไรกับการได้เข้ามาศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา เอกชน” และ “คิดว่าตนเองมีคุณลักษณะที่แตกต่างอย่างไรจากคนพื้นราบหรือคนเมือง” เมื่อได้แนวคำถามแล้วนำมาปรึกษากับอาจารย์ที่ปรึกษาปริญญาโทและปรับแก้

ตามคำแนะนำ ก่อนนำไปเริ่มต้นสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลที่เป็นนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ชาติพันธุ์คนแรกที่ได้จากผู้นำพาเข้าสู่สนามและนำบทสัมภาษณ์ดังกล่าวมาวิเคราะห์และอาจมีการเพิ่มหรือลดแนวคำถามการสัมภาษณ์หรือปรับแนวทางในการสัมภาษณ์เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัยและนำไปสู่การอิมตะเชิงทฤษฎีของข้อมูล นอกจากนั้นเครื่องมือที่สำคัญอีกส่วนหนึ่งคือตัวผู้วิจัย ที่มีความสัมพันธ์และเข้าใจในบริบทของสนามของวิชาชีพพยาบาลในฐานะของนักศึกษาพยาบาล มีประสบการณ์ในการเป็นพยาบาลวิชาชีพในโรงพยาบาลรัฐและเอกชน และได้ฝังตัวร่วมกับการทำกิจกรรมการเรียนการสอนร่วมกับนักศึกษาพยาบาลกลุ่มชาติพันธุ์ในฐานะเป็นอาจารย์พยาบาลในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนที่มีประสบการณ์ในการสอนทั้งภาคทฤษฎี ภาคปฏิบัติทดลอง และภาคปฏิบัติทางคลินิกในโรงพยาบาลกับนักศึกษาพยาบาลกลุ่มชาติพันธุ์มาเป็นระยะเวลา 6 ปี

การพิทักษ์สิทธิ์ผู้ให้ข้อมูล

การวิจัยนี้ผ่านการรับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ วิทยาลัยเซนต์หลุยส์ เลขที่รับรอง E. 009/2566 และได้รับการยกเว้นการรับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมโครงการวิจัยที่ทำในมนุษย์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ลงวันที่ 26 มิถุนายน 2566 ผู้วิจัยได้ทำการพิทักษ์สิทธิของผู้ให้ข้อมูลตั้งแต่เริ่มต้นจนกระทั่งจบกระบวนการวิจัย โดยผู้วิจัยเข้าถึงผู้ให้ข้อมูลผ่านทางผู้นำพาเข้าสู่สนามพร้อมอธิบายวัตถุประสงค์ของการวิจัยและเหตุผลความจำเป็นในการทำวิจัยต่ออาสาสมัครที่จะเป็นผู้ให้ข้อมูล สอบถามความสมัครใจก่อนทำการนัดหมายวันเวลาในการสัมภาษณ์ และขอความยินยอมที่จะให้ข้อมูลจากอาสาสมัคร และขออนุญาตบันทึกเสียงก่อน

การสัมภาษณ์ทุกครั้ง เปิดโอกาสให้ผู้ให้ข้อมูลซักถาม ข้อสงสัยและตัดสินใจเข้าร่วมการวิจัยด้วยความสมัครใจ จากนั้นให้ลงนามแสดงเจตนายินยอมต่อการเข้าร่วมการวิจัย หากผู้ให้ข้อมูลสำคัญต้องการหยุดการบันทึกหรือออกจากสัมภาษณ์สามารถทำได้ทันทีโดยไม่ต้องแจ้งเหตุผล ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์จะถูกเก็บไว้เป็นความลับ การวิเคราะห์และการนำเสนอข้อมูลจะไม่ปรากฏชื่อจริง และจะทำลายทิ้งเมื่อผลการวิจัยได้รับการเผยแพร่ตีพิมพ์แล้ว 1 ปี

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยส่งบันทึกขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลวิจัยถึงคณบดีคณะพยาบาลศาสตร์ สถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งหนึ่งในเขตกรุงเทพมหานคร ระหว่างเดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2566 ถึงเดือนมกราคม พ.ศ. 2567 หลังจากได้รับอนุญาตแล้ว ผู้วิจัยนัดผู้ให้ข้อมูลสัมภาษณ์ตามเวลาที่ผู้ให้ข้อมูลสะดวก ทำการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth interview) เป็นการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการโดยใช้แนวคำถามกึ่งโครงสร้างที่เป็นคำถามปลายเปิด เน้นการสนทนาและสร้างข้อมูลร่วมระหว่างผู้สัมภาษณ์และผู้ถูกสัมภาษณ์เป็นรายบุคคล โดยการนำทางจากผู้นำพาเข้าสู่สนาม ร่วมกับการสังเกตแบบมีส่วนร่วม (participation observation) ถึงสี่หน้าท่าทางและน้ำเสียงในการตอบคำถาม ตลอดจนอากัปกริยาของผู้ให้ข้อมูลและใช้วิธีการบันทึกเสียง โดยสถานที่ใช้ห้องประชุมหรือห้องว่างที่มีความเป็นส่วนตัวภายในสถาบันอุดมศึกษา ใช้เวลาสัมภาษณ์ประมาณ 1 ชั่วโมงต่อครั้ง ก่อนการสัมภาษณ์ผู้วิจัยขออนุญาตบันทึกเสียง การสนทนาจากผู้ให้ข้อมูลก่อนการบันทึกทุกครั้ง ร่วมกับการจดบันทึกภาคสนาม (field note) เพื่อให้ได้ข้อมูลและข้อสังเกตที่เกิดขึ้นในช่วงเวลานั้น หลังจากนั้นนำไปถอดเทปแบบคำต่อคำเพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยเลือกใช้การวิเคราะห์ข้อมูลแบบการวิเคราะห์แก่นสาระ (thematic analysis) ของ Braun และ Clarks¹⁴ โดยมีขั้นตอนในการดำเนินการดังนี้ 1) การทำความเข้าใจกับข้อมูล 2) การทำให้เกิดข้อมูลเบื้องต้น 3) การค้นหาแก่นสาระ 4) การตรวจสอบซ้ำแก่นสาระ 5) การระบุและตั้งชื่อแก่นสาระ และ 6) การจัดทำรายงาน

ความน่าเชื่อถือของงานวิจัย (Trustworthiness)

ผู้วิจัยตรวจสอบความน่าเชื่อถือของงานวิจัยตามแนวทางของ Lincoln และ Guba¹⁵ โดยการสร้างความน่าเชื่อถือได้ของข้อมูล (credibility) จากปรากฏการณ์ที่พบเจอและมุมมองของผู้ให้ข้อมูลขณะให้การสัมภาษณ์ หลีกเลี่ยงการสรุปความตามความรู้และประสบการณ์ของผู้วิจัย ไม่ด่วนสรุปความหรือตัดสินความหมายจากข้อมูลที่ได้รับ โดยค้นหาข้อมูลเพิ่มเติมจากประสบการณ์ของผู้ให้ข้อมูลรายอื่น ๆ ร่วมกับการปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อหารือร่วมกันถึงการสัมภาษณ์ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการศึกษา และนำคำสัมภาษณ์ที่ผ่านการถอดเทปกลับไปตรวจสอบเพื่อยืนยันความถูกต้องกับผู้ให้ข้อมูลความสามารถในการถ่ายโอน (transferability) หรือการนำผลการวิจัยไปใช้อ้างอิง ผู้วิจัยได้เลือกผู้ให้ข้อมูลแบบเจาะจง (purposive sampling) ตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการศึกษาคือนักศึกษาพยาบาลกลุ่มชาติพันธุ์ที่หลากหลายชนเผ่า ผู้สนใจสามารถนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้ในนักศึกษากลุ่มชาติพันธุ์ในบริบทที่มีความคล้ายคลึงกันได้ และเพื่อลดอคติในการตีความและวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยมีการอภิปรายร่วมกันกับอาจารย์ที่ปรึกษาซึ่งนำไปสู่ความเชื่อมั่นของกระบวนการวิจัย (dependability) มีการอธิบายกระบวนการทำ

วิจัยไว้อย่างชัดเจนทุกขั้นตอน เพื่อความเชื่อมั่นของ ผลการวิจัยว่าสามารถเกิดขึ้นซ้ำได้หากมีการดำเนินการวิจัยที่คล้ายคลึงกัน และการยืนยันความถูกต้องของข้อมูล (confirmability) ข้อมูลที่ได้จากการวิจัยสามารถตรวจสอบและยืนยันความถูกต้องได้ว่าเกิดจากประสบการณ์จริงของผู้ให้ข้อมูลตามประสบการณ์ที่เป็นอัตวิสัย (subjectivity) ของแต่ละบุคคลผ่านการสัมภาษณ์เชิงลึกรายบุคคล (In-depth interview) ทำการถอดเทปคำต่อคำและนำประเด็นที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลตรวจสอบความเข้าใจและสะท้อนกลับ (reflexivity) ว่าเป็นข้อสรุปจากผู้ให้ข้อมูลอย่างแท้จริง

ผลการวิจัย

บริบทของคณะพยาบาลศาสตร์ สถาบันอุดมศึกษาเอกชนที่ศึกษา

สนามในการศึกษาวิจัยคือ คณะพยาบาลศาสตร์ สถาบันอุดมศึกษาเอกชน ในเขตกรุงเทพมหานคร ที่เปิดรับนักศึกษาพยาบาลกลุ่มชาติพันธุ์เข้ามาศึกษา โดยตรงเป็นระยะเวลาต่อเนื่องอย่างน้อย 5 ปี และมีเครือข่ายความสัมพันธ์ในองค์กรศาสนานิกายโรมันคาทอลิกในชุมชนของนักศึกษา

ผู้ให้ข้อมูล

ผู้ให้ข้อมูลคือนักศึกษาพยาบาลกลุ่มชาติพันธุ์ที่กำลังศึกษาในชั้นปีที่ 4 จำนวน 10 ราย เป็นเพศหญิง อายุระหว่าง 21 – 25 ปี เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ปกากะญอ จำนวน 5 ราย มีถิ่นกำเนิดจากจังหวัดแม่ฮ่องสอน 1 ราย เชียงใหม่ 2 ราย และตาก 2 ราย นับถือศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิกทุกราย ได้รับทุนสนับสนุนการศึกษาจากโรงพยาบาล 2 ราย กุ๊ยมกกองทุนเพื่อการศึกษา 2 ราย และได้รับการสนับสนุนทุนการศึกษาจากเครือข่าย 1 ราย สำหรับกลุ่มชาติพันธุ์ม้งจำนวน

5 ราย มีถิ่นกำเนิดจากจังหวัดเชียงใหม่ 1 ราย พิษณุโลก 2 ราย และเพชรบูรณ์ 2 ราย นับถือศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิก 2 ราย ศาสนาพุทธ 2 ราย และศาสนาคริสต์นิกายโปรเตสแตนต์ 1 ราย ได้รับทุนสนับสนุนการศึกษาจากโรงพยาบาล 4 ราย กุ๊ยมกกองทุนเพื่อการศึกษา 1 ราย พยาบาลวิชาชีพกลุ่มชาติพันธุ์ที่จบการศึกษาแล้วไม่เกิน 3 ปี จำนวน 10 ราย เป็นเพศหญิง อายุระหว่าง 22 – 24 ปี เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ปกากะญอ 6 ราย มีถิ่นกำเนิดจากจังหวัดเชียงใหม่ 3 ราย และจังหวัดตาก 3 ราย นับถือศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิกทุกราย ได้รับทุนสนับสนุนการศึกษาจากโรงพยาบาล 4 ราย ทุนสนับสนุนการศึกษาจากคณะนิกายโรมันคาทอลิก 1 ราย และทุนสนับสนุนการศึกษาจากโรงพยาบาลร่วมกับทุนอุปการะจากต่างประเทศ 1 ราย เป็นชาติพันธุ์ม้ง อาข่า ลี๊วะ และลาหู่ อย่างละ 1 ราย มีถิ่นกำเนิดจากจังหวัดเชียงรายทั้งหมด นับถือศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิก 3 ราย และศาสนาคริสต์นิกายโปรเตสแตนต์ 1 ราย ได้รับทุนสนับสนุนจากโรงพยาบาล 3 ราย อีก 1 รายได้รับการสนับสนุนทุนการศึกษาจากเครือข่าย

อาจารย์พยาบาลที่มีประสบการณ์การสอน นักศึกษาพยาบาลกลุ่มชาติพันธุ์ในคณะพยาบาลศาสตร์ สถาบันอุดมศึกษาเอกชน อย่างน้อย 5 ปี จำนวน 5 ราย เป็นเพศหญิง อายุระหว่าง 56 – 67 ปี

ทุนเดิมที่ถูกสร้างภายในสนามชาติพันธุ์และเอื้อต่อการศึกษาลัทธิสูตรพยาบาลศาสตร์

ผู้วิจัยใช้แนวคิดของบูดีเยอร์ (Bourdieu)^{8,9,10} ในการศึกษาเรื่องทุนของนักศึกษาพยาบาลกลุ่มชาติพันธุ์ภายใต้มุมมองของรัฐไทยโดยไม่แบ่งแยกมาจากชาติพันธุ์ใด ซึ่งมีความแตกต่างจากการมองเรื่องทุนทั่วไปที่ไม่ใช่สถานะทางเศรษฐกิจเพียงด้านเดียว

แต่รวมถึงทุนทางสังคม ทุนทางวัฒนธรรม และทุนเชิงสัญลักษณ์ แนวคิดเรื่องทุนของบูดีเยอร์ (Bourdieu) ^{8,9,10} เชื่อว่าทุกคนเกิดมาพร้อมกับทุนที่ติดตัวมาตั้งแต่เกิด แต่ละคนถูกสร้างและสะสมมาตั้งแต่วัยเด็กผ่านการอบรมเลี้ยงดูจากครอบครัว โรงเรียน สังคมรอบข้าง ที่ได้มีปฏิสัมพันธ์ด้วย ซึ่งในที่นี้จะเรียกว่า “ทุนเดิม” กล่าวคือเป็นทุนที่นักศึกษาพยาบาลกลุ่มชาติพันธุ์ได้มาก่อนจะเข้าสู่สนามของการเรียนในหลักสูตรพยาบาลศาสตร์จากการศึกษาพบว่านักศึกษาพยาบาลกลุ่มชาติพันธุ์แต่ละคนประกอบด้วยทุนที่ติดตัวมาจากสนามชาติพันธุ์ที่เป็นประโยชน์และเอื้อต่อการศึกษาในคณะพยาบาลศาสตร์ สถาบันอุดมศึกษาเอกชน ดังต่อไปนี้ 1) ทุนที่ได้มาจากความเป็นชาติพันธุ์ในฐานะทุนที่ได้มาตั้งแต่เกิด 2) ทุนจากพื้นฐานทางจิตใจที่สร้างมาจากสนามชาติพันธุ์ และ 3) ทุนที่ถูกสร้างขึ้นมาจากพลวัตวัฒนธรรมด้านความเชื่อ

1) ทุนที่ได้มาจากความเป็นชาติพันธุ์ในฐานะทุนที่ได้มาตั้งแต่เกิด

ความเป็นชาติพันธุ์ภายใต้มุมมองของรัฐไทย ไม่ว่าจะมาจากชุมชนหรือชนเผ่าใด ล้วนมีความเฉพาะเจาะจงทางด้านวัฒนธรรม ความคิด ความเชื่อ ที่สืบทอดกันมาจากบรรพบุรุษซึ่งมีความแตกต่างจากโครงสร้างทางสังคมและวัฒนธรรมหลักของคนพื้นราบหรือคนในสังคมเมือง ทำให้มีทุนที่เกิดขึ้นภายในสนามของความเป็นชาติพันธุ์เป็นตัวกำหนดตำแหน่งภายในสนามว่าสามารถทำอะไรได้ภายใต้ขอบเขตของกฎ กติกา ในสนามซึ่งทุนที่นักศึกษาพยาบาลกลุ่มชาติพันธุ์ได้รับมาตั้งแต่เกิดมีดังนี้

1.1) ทุนสัญลักษณ์ที่นำไปสู่สิทธิพื้นฐานของความเป็นพลเมือง

ทุนสัญลักษณ์ที่สำคัญภายในสนามชาติพันธุ์คือการได้รับสัญชาติไทย หรือการได้รับการรับรอง

สถานะบุคคลทางกฎหมาย ทำให้นักศึกษาพยาบาลกลุ่มชาติพันธุ์ได้รับสิทธิพลเมืองขั้นพื้นฐานเรื่องสวัสดิการรักษาเบื้องต้นต่าง ๆ และสิทธิทางการศึกษาในระบบ ซึ่งนักศึกษาชาติพันธุ์ปัจจุบันได้รับสิทธิความเป็นพลเมืองไทยจากการมีสัญชาติไทยซึ่งบางคนได้สัญชาติตั้งแต่สมัยปู่ย่า ตายาย บางคนดำเนินการขอในช่วงเรียนมัธยมปลายด้วยตนเองจากการตรวจรหัสพันธุกรรม (DNA) และได้รับการยืนยันจากในชุมชนว่าเกิดและโตมาในพื้นที่ของชุมชนจริง บางคนเพิ่งได้สัญชาติไทยในขณะที่กำลังจะสำเร็จการศึกษา ระดับปริญญาตรี ด้วยข้อจำกัดเรื่องความรู้ด้านกฎหมาย บางรายพ่อแม่แจ้งเกิดวันเดือนปีผิดไปจากความเป็นจริง

“เกิดมาก็ได้สัญชาติไทยแล้วค่ะ ที่บ้านปู่ย่าตายายก็ได้สัญชาติกันหมดแล้วค่ะ” (SN2)

“หนูเพิ่งได้สัญชาติตอนปี 4 ก่อนหน้านั้นได้ยื่นเอกสารตั้งแต่ช่วงมัธยมปลาย ต้องตรวจดีเอ็นเอ ยืนยันว่าตรงกับพ่อแม่ให้คนในชุมชนยืนยันร่วมด้วย” (SN8)

การได้รับสัญชาติไทยเป็นทุนทางสัญลักษณ์ที่เป็นประโยชน์ต่อกระบวนการเข้าสู่ระบบการศึกษา ตั้งแต่ปฐมวัย สิทธิทางการศึกษาที่เพิ่มขึ้นตั้งแต่การมีคุณสมบัติในการรับสมัครคัดเลือก นอกจากการได้สัญชาติไทยจะเป็นทุนเชิงสัญลักษณ์ที่สำคัญในการทำให้ได้เข้าศึกษาต่อ ทุนเชิงสัญลักษณ์นี้ยังเป็นเงื่อนไขสำคัญต่อการสร้างทุนทางเศรษฐกิจ ในรูปแบบการกักขังทุนการศึกษาจากกองทุนเงินกู้ยืมเพื่อการศึกษาทั้ง กยศ. และ กรอ. ซึ่งนักศึกษาชาติพันธุ์ที่ไม่มีสัญชาติไทยก็จะมีปัญหาในการเข้าเรียน บางรายต้องให้นายอำเภอทำเรื่องเพื่อฝากเข้าเรียน และขาดสิทธิในการขอกู้ยืมทุนการศึกษา พ่อแม่ต้องดิ้นรนทำงานเพิ่ม และตัวนักศึกษาเองก็ต้องทำงานเสริมขณะเรียนหนังสือเพื่อ

เป็นทุนการศึกษา บางรายทุนเชิงสัญลักษณ์จากความ เป็นชนชาติพันธุ์แปรเปลี่ยนไปเป็นทุนทางเศรษฐกิจ จากการมีคนสนับสนุนเงินทุนการศึกษา มอบโอกาสและ ช่องทางในการศึกษาต่อเป็นโอกาสที่เอื้อให้นักศึกษา ชาติพันธุ์ได้รับโอกาสทางการศึกษาได้ง่ายขึ้น

“หนูได้ทุนการศึกษาของโรงพยาบาลปิยะ 30,000 บาท ส่วนค่าเทอมที่เหลือก็ กยศ. เพิ่ม ด้วยค่ะ” (SN1)

“ไม่ได้รับทุนที่ไหนเลยคะ กู กยศ. ก็ไม่ได้ เพราะไม่มีสัญชาติไทย พ่อแม่ก็ทำงานเสริม เพิ่มเติมจากเดิมส่งเงินมาให้และหนูก็ช่วย ทำงานพิเศษช่วงปิดเทอมด้วยคะ” (SN7)

1.2) ทุนทางเศรษฐกิจที่ได้จากความเป็น ชาติพันธุ์

นักศึกษาพยาบาลกลุ่มชาติพันธุ์ส่วนใหญ่ อาศัยอยู่ในเขตตอนเหนือของประเทศไทย เป็น กลุ่มคนชายขอบที่อยู่อาศัยในเขตพื้นที่ป่าเขา ห่างไกล จากพื้นที่เมือง รัฐมีการจัดสรรพื้นที่ทำกินให้สำหรับ กลุ่มชนชาติพันธุ์แต่ละครอบครัวให้พื้นที่ในการเพาะปลูก และอยู่อาศัย เพื่อป้องกันการบุกรุกพื้นที่ป่า จากการ ทำไร่เลื่อนลอย เพราะส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกรรม ทำไร่ทำสวน เลี้ยงสัตว์เป็นหลัก ไว้สำหรับรับประทานเอง ในบ้าน ส่วนที่เหลือจะนำออกมาขายให้เป็นรายได้ ใช้จ่ายในครอบครัว มักถูกมองว่าเป็นกลุ่มคนที่ด้อย โอกาสและขาดแคลนทุนทรัพย์จึงมีหน่วยงานทั้งภาครัฐ และเอกชนเข้ามาพัฒนาในพื้นที่ ให้ความรู้การทำ เกษตรกรรมปลูกพืชไร่ควบคู่กับพืชเศรษฐกิจ ใน การเลี้ยงชีพ มีโครงการหลวงและช่องทางในการรับซื้อ ผลิตผลทางการเกษตรจากชุมชน เป็นการสร้างรายได้ให้ กลุ่มชาติพันธุ์

มาตรฐานของคนเมืองหรือคนพื้นราบภายใต้ นิยามคำว่า “ชาติพันธุ์” ที่รัฐใช้ทำให้นักศึกษาพยาบาล

กลุ่มชาติพันธุ์เป็นกลุ่มคนที่ด้อยโอกาสในมุมมอง ดังกล่าว แต่หากใช้มาตรฐานในมิติที่หลากหลายขึ้น อาจจะไม่สามารถเรียกว่าด้อยโอกาสไปเสียทุกด้าน อย่างไรก็ตามเมื่อกลุ่มชาติพันธุ์เลือกเข้ามาศึกษาใน หลักสูตรที่ถูกสร้างขึ้นบนฐานคิดแบบทันสมัย เช่น หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต ซึ่งอยู่ภายใต้มาตรฐาน การแพทย์แบบทันสมัย (modern medical) เท่ากับว่า พวกเขาต้องยอมรับต่อมาตรฐานที่ถูกนำมาใช้ตัดสิน

“คนที่บ้านส่วนมากจะทำไร่ ทำนา เป็นพวก เกษตรมากกว่า พ่อแม่หนูปลูกขิงและกรีดยางพารา ค่ะ รายได้ส่วนใหญ่มาจากขูดขิงไปขาย” (SN2)

“ตอนเรียนจะมีเพื่อนที่ดูแคลนเรา ชอบพูด ประมาณว่าเราจน เวลาทำงานอะไรที่ต้องใช้เงิน เขาก็จะพูดว่าอย่าเก็บเยอะเดี๋ยวเพื่อนไม่มี จริง ๆ แล้วเรารู้สึกว่าเราไม่ได้จนขนาดนั้น” (SN4)

“เพื่อนที่ไม่ใช่ชาติพันธุ์ เขาอาจจะมองว่าเรา เป็นเด็กที่ด้อยโอกาสหรือเปล่า มันเหมือนมี เส้นบาง ๆ กั้นอยู่ เราไม่ได้สนิทกับเขาขนาดนั้น” (SN5)

ปัจจุบันกระบวนการพัฒนาประเทศได้ครอบคลุม ไปทั่วถึงทุกพื้นที่ ระบบสาธารณูปโภคที่เข้ามาถึงในชุมชน เช่น การคมนาคม ไฟฟ้า ระบบน้ำประปา การสื่อสาร และโทรคมนาคม ส่งผลให้ความเป็นชาติพันธุ์ไม่ เหมือนเดิม การแต่งกายของคนรุ่นใหม่เปลี่ยนไปตาม ยุคสมัยรูปแบบพฤติกรรม การปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน การเลือกใช้สินค้าอุปโภคและบริโภคตามท้องตลาด หรือบริการสาธารณะต่าง ๆ ที่เอื้ออำนวยความสะดวก ในการใช้ชีวิตให้ง่ายขึ้น เพื่อให้สอดคล้องกับความ เจริญทางด้านเทคโนโลยี เป็นผลให้ทุนทางวัฒนธรรม ของความเป็นชาติพันธุ์ที่มีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะ ได้รับการแปลงให้กลายเป็นทุนทางเศรษฐกิจ เช่น การ

แต่งกายที่เป็นเอกลักษณ์ของแต่ละชนเผ่า สามารถสร้างอาชีพ การตัดเย็บเสื้อผ้า การทอผ้าประจำชนเผ่า ออกมาจำหน่ายให้คนเมือง หรือคนพื้นราบ ไล่ตามเทศกาลต่าง ๆ ของคนชนเผ่า หรือการเยี่ยมชมศิลปะวัฒนธรรม การร่วมประเพณีประจำปีของชนเผ่าเป็นการเพิ่มรายได้ นอกเหนือจากอาชีพเกษตรกรรม

“เมื่อก่อนที่บ้านปลูกหอม ตอนเริ่มทำรายได้ มันก็ดีค่ะ แต่สักพักเหมือนคนอื่นเห็นว่าทำรายได้ดี เขาก็ทำพอทำเยอะ ๆ ราคาก็เลยตกแม่เลยเลิกทำ มาเปิดร้านขายเสื้อผ้าแทน ตัดชุดของชนเผ่า โดยใช้ผ้าที่ทอกันเองจากในชุมชนค่ะ” (SN8)

1.3) ทุนวัฒนธรรมด้านภาษา และการแต่งกาย

นักศึกษาพยาบาลกลุ่มชาติพันธุ์เป็นกลุ่มเล็ก ๆ ที่เข้ามาเรียนในคณะพยาบาลศาสตร์เมื่อเทียบจำนวนกับนักศึกษาโดยทั่วไป นักศึกษาพยาบาลกลุ่มชาติพันธุ์มองว่าสถานภาพหรือบทบาททางสังคมของตนเองอาจจะดูต้อยกว่าเมื่อเทียบกับเด็กในเมืองหรือคนพื้นราบที่มาจากต่างจังหวัด ด้วยภาษาที่ใช้ประจำวันเป็นภาษาชนเผ่าทำให้สำเนียงการสื่อสารไม่ชัด จึงเกิดความไม่มั่นใจในการสื่อสารทั้งวลกับการถูกล้อเลียนจึงทำให้มีบุคลิกภาพท่าทาง การวางตัวที่สุภาพ อ่อนน้อม ถ่อมตน เป็นผลดีต่อคนที่พบเจอ

การแต่งกายของกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีระเบียบแบบแผนสืบต่อกันมาตามความเชื่อจากบรรพบุรุษ แม้ยุคสมัยจะเปลี่ยนไป การแต่งกายด้วยชุดประจำชนเผ่ายังคงใส่ในเทศกาลประจำปี ในงานสำคัญในครอบครัว หรือการเข้าโบสถ์ในวันอาทิตย์ เมื่อเข้ามาศึกษาในคณะพยาบาลศาสตร์นักศึกษาพยาบาลกลุ่มชาติพันธุ์จึงไม่มีความรู้สึกขัดกับกฎ ระเบียบเรื่องการแต่งกายตามวัฒนธรรมของวิชาชีพพยาบาล หรือการแต่งกายในชีวิตประจำวันจึงเรียบบ่อย ใส่เสื้อที่มีแขน ไม่นุ่งสั้นเหนือเข่า และการใช้ชีวิตประจำวันก็เรียบบ่อย สงบเสงี่ยม ไม่ค่อยพูด ทำให้เจ้าหน้าที่และอาจารย์ที่พบเห็นเกิดความเมตตาที่จะมอบโอกาสให้

กับเด็กกลุ่มนี้ เมื่อต้องนำเสนอหน้าชั้นเรียน ประชุมกลุ่มกรณีศึกษาผู้ป่วย การมีส่วนร่วมในชั้นเรียน เป็นที่ตั้งข้อสังเกตกับอาจารย์เมื่อเห็นนักศึกษาที่ไม่ค่อยพูดทำหน้านิ่ง ๆ ไม่แน่ใจว่าเข้าใจ หรือมีข้อสงสัยในเนื้อหาการเรียน ก็จะถูกกระตุ้นบ่อยหรือเรียกมาพูดคุย และให้ความสนใจมากเป็นพิเศษ

“ส่วนใหญ่จะเป็นคนไม่ค่อยพูดค่ะ ตอนขึ้นฝึกอาจารย์ก็จะคุยว่าเป็นอะไร มีปัญหาหรือเปล่า ที่ไม่พูดเพราะไม่เข้าใจหรือติดขัดตรงไหน” (N1)

“รู้สึกที่เราแตกต่างจากสังคมเพื่อน เวลาเราพูดไม่ชัด บางคนเขาก็มีล้อเลียน” (SN 10)

“ลักษณะทั่ว ๆ ไปของเราเขียวย ไม่ค่อยกล้า นั่งกางเกงหรือกระโปรงสั้นเหนือเข่า หรือใส่เสื้อแขนกุด เอวลอย มักทำอะไรซ้ำ ๆ ค่อย ๆ คิด ค่อย ๆ ทำ” (SN2)

จากที่กล่าวมาจะเห็นว่าทุนที่ติดตัวมาตั้งแต่เกิดจากความเป็นชาติพันธุ์ซึ่งเป็นทุนเชิงสัญลักษณ์ที่บอกถึงสถานะที่แตกต่างของความเป็นพลเมืองที่ได้รับสิทธิสวัสดิการดูแลจากทางรัฐด้านการรักษาพยาบาล การเข้าถึงการศึกษา สิทธิการครอบครองพื้นที่ทำกินที่เป็นทุนทางเศรษฐกิจให้เกิดโอกาสในการสร้างรายได้ ในครอบครัวที่ดูต้อยกว่าเด็กทั่วไปในสนามของคณะพยาบาลศาสตร์ สถาบันอุดมศึกษาเอกชน และทุนทางวัฒนธรรมเรื่องการใช้ภาษาในการสื่อสารที่ต้องมีการพัฒนาให้เกิดความมั่นใจเมื่อเข้าสู่วิชาชีพพยาบาลที่ต้องมีการสื่อสารทั้งการพูด อ่าน เขียน กับเพื่อนร่วมชั้นเรียน อาจารย์ พยาบาลในคลินิกปฏิบัติงานและผู้ป่วย

2) ทุนจากพื้นฐานทางจิตใจที่สร้างมาจาก สนามชาติพันธุ์

พื้นฐานทางจิตใจของบุคคลเป็นสิ่งที่ถูกหล่อหลอมมาตั้งแต่วัยเด็กจากการอบรม เลี้ยงดูให้มีพัฒนาการด้านจิตใจ และอารมณ์ที่มั่นคงสำหรับบุคคลนั้น¹⁶ จากการศึกษาครั้งนี้พบว่านักศึกษาพยาบาลกลุ่มชาติพันธุ์

ถูกสร้างให้ม่จิตใจเอื้ออาทร และม่ความมุงม่่นอดทน ซึ่งเป็นคุณลักษณะที่จำเป็นสำหรับการเป็นพยาบาลในอนาคด

2.1) จิตใจเมตดาและเอื้ออาทร

ชนชาติพันธุ์เป็นครอบครัวใหญ่ที่อาศัยอยู่ร่วมกัน ดูแล เอาใจใส่ช่วยเหลือกันในชุมชน คนในชุมชนรู้จักกันถันหน้าและม่ความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน เนื่องจากม่ความเกี่ยวข้องเป็นเครือญาติกัน อาชีพส่วนใหญ่คือการปลูกข้าว ทำไร่ ทำสวน ทุกบ้านจะมาช่วยกันดูแล เก็บเกี่ยวผลผลิตที่ได้จนเสร็จ แล้วไปช่วยกันทำบ้านอื่นต่อ ๆ กันไป ทำให้กลุ่มชนชาติพันธุ์ม่จิตใจเอื้ออาทร มีน้ำใจในการช่วยเหลือซึ่งกันและกันจากการดำเนินชีวิตที่ม่ต้องดิ้นรน แข่งขันกัน เพราะในชุมชนม่ค่อยม่ค่าใช้จ่าย ผลผลิตที่ได้จะเก็บไว้สำหรับรับประทานในบ้านและแบ่งปันกัน ที่เหลือจึงนำไปขาย ประกอบกับการถูกเลี้ยงดูให้เติบโตมากับนักบวชทางศาสนาคริสต์ที่ปลูกฝังให้ม่ความเมตดาและเห็นอกเห็นใจผู้อื่น

“ในหมู่บ้านมีประมาณ 200 หลังคาเรือน รู้จักกันเกือบทั้งหมด ตอนช่วงเกี่ยวข้าว ทำนาทำไร่ ก็จะช่วยกัน สมมุติว่าบ้านเราเกี่ยวข้าว เขาก็จะมาช่วยกันเกี่ยว แล้วเราก็ก้อยไปช่วยเกี่ยวคืนเขาคะ” (SN7)

“ชาติพันธุ์ของหนูม่่นควบคู่ไปกับศาสนา..... ถูกเลี้ยงดูมากับซิสเตอร์ ทำให้เห็นอกเห็นใจคนอื่น เวลาม่พอใจอะไรก็ม่ใจไว้ ไม่พูดออกไปก่อน” (SN7)

ความเอื้ออาทรที่สร้างขึ้นมาจากชีวิตแบบวิถีชุมชน เครือญาติเป็นทุนทางวัฒนธรรมที่ตกทอดมาสู่รุ่นลูกหลาน ประกอบกับการอบรมสั่งสอนตามหลักการทางศาสนาในแบบคาทอลิก หรือคริสเตียนทำให้เกิดลักษณะพิเศษ คือ ความเมตดาและเอื้ออาทรเด่นชัดขึ้นในตัวของนักศึกษาในกลุ่มชาติพันธุ์ รวมถึงคนที่

นับถือศาสนาพุทธเช่นกันที่ถูกหล่อหลอมด้านจิตใจแห่งความเอื้ออาทรจากการเลี้ยงดูแบบเกื้อกูล เอาใจใส่จากครอบครัว เครือข่ายความสัมพันธ์จากทุนทางสังคมที่ปฏิบัติสัมพันธ์ต่อกันในสังคมแบบช่วยเหลือดูแลกันและกัน

2.2) ความมุงม่่น ออดทน

ภายใต้วาทกรรมชาติพันธุ์ของรัฐในอดีตที่มองกลุ่มชาติพันธุ์ในลักษณะเป็นอื่นหรือม่ความพิเศษที่แตกต่างจากคนพื้นราบทั่วไป ทำให้กฎหมาย ระเบียบข้อบังคับ ทัศนคติและมุมมองไปสร้างการแบ่งแยกสิทธิและผลประโยชน์ที่พึงมีพึงได้ สิทธิประโยชน์ของกลุ่มชาติพันธุ์จึงน้อยกว่าคนพื้นราบทั่วไป¹⁷ ชีวิตในเขตป่าเขาที่ขาดสิทธิรวมถึงสิทธิความเป็นพลเมืองจึงต้องฝ่าฟันต่อสู้ดิ้นรนบนฐานของความยากลำบาก แต่สถานการณ์เช่นนี้เป็นทุนเชิงสัญลักษณ์ที่ได้สร้างความแข็งแกร่งอดทนและความมุงม่่น เพื่อม่ชีวิตที่ดีให้กับนักศึกษาที่มาจากกลุ่มชาติพันธุ์ โดยได้รับการฝึกฝนให้ช่วยเหลือตนเองตั้งแต่วัยเด็กจากที่บ้าน เพราะพ่อแม่ต้องทำอะไรทำสวนและมีลูกหลายคนทำให้เด็กต้องเข้มแข็ง เอาตัวรอดได้ด้วยตนเอง และด้วยความเป็นชนชาติพันธุ์รุ่นใหม่ที่มีโอกาสเข้าถึงการศึกษา พ่อแม่จึงมักสั่งสอนให้อดทนอดกลั้นต่อการเผชิญความยากลำบากเพื่อการสร้างอนาคต และชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีต่อไป ในวันข้างหน้าจะได้ม่ลำบากและส่วนใหญ่ได้รับการอบรมสั่งสอนในโรงเรียนเครือคาทอลิกตั้งแต่ช่วงวัยประถมศึกษาตอนต้นด้วยกฎระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ ม่มีความพยายาม อดทน เชื่อฟัง และจัดการกับปัญหาต่าง ๆ ที่พบด้วยตนเองเพื่อไม่ให้พ่อแม่ที่บ้านต้องเป็นห่วง

“เด็กชาติพันธุ์อาจดูม่ิ่ง ๆ แต่ว่าเขาก็ม่มีความพยายาม ม่มีความอดทนสูงมากคะ เกือบทุกคนเลยนะคะที่รู้จัก เขาสู้ชีวิตและขยันมาก” (N5)

“แม่หนูบอกตลอดว่าให้อดทนคะ ลำบากวันนี้จะสบายในวันหน้า แม่พูดตลอดก็เลยจำ และหนูคิดว่าหนูเป็นพีคนโตหนูก็ต้องทำให้ม่องเห็นว่ หนูอยู่ได้คะอาจารย์” (SN6)

“ความเป็นมั่งของเรทำให้มีความพยายาม
และความอดทนมากกว่าคนอื่น เราสู้ก็อยาก
ทำให้สำเร็จ” (SN10)

เวลาขึ้นฝึกปฏิบัติงานในรายวิชาปฏิบัติ
การพยาบาลทางคลินิก นักศึกษากลุ่มชาติพันธุ์จะ
แสดงออกถึงความอ่อนโยนเอาใจใส่ดูแลผู้ป่วยที่ได้รับ
มอบหมายอย่างดี เวลาสื่อสารหรือมีปฏิสัมพันธ์กับ
ผู้อื่นมักจะนอบน้อม ใจเย็น อดทน และสุภาพ เป็นที่
พึงพอใจแก่ผู้รับบริการ พยาบาลและอาจารย์ที่นิตเทศงาน

“เด็กกลุ่มนี้จะอดทน เวลาฝึกที่ ward จะตั้งใจ
เพราะเขารู้ว่าเขามาเรียนเพื่ออะไร ใส่ใจในสิ่งที่
ผู้ป่วยบอก และสังเกตว่าผู้ป่วยต้องการอะไร
โดยที่เราไม่ได้บอก” (L1)

“ที่พยาบาลใน ward ที่ไปฝึกงานก็ชมว่า
นักศึกษาดูแลผู้ป่วยดี สนใจช่วยเหลืองานดี” (L2)

พื้นฐานทางจิตใจที่สร้างมาจากสนามชาติพันธุ์
ทำให้เห็นทุนทางสังคมของกลุ่มคนชาติพันธุ์ที่ช่วยเหลือ
เกื้อหนุนกันและกันในสนาม ทำให้มีการซึมซับ หล่อหลอม
ความเอื้ออาทรที่มีต่อบุคคลอื่น และการถ่ายทอดทุน
ทางวัฒนธรรมทางจิตใจที่มีความเข้มแข็ง อดทน ต่อ
ความยากลำบาก มุ่งมั่น เพื่อให้ได้มาในสิ่งที่ตั้งใจ
เป็นผลให้นักศึกษาชาติพันธุ์เป็นคนที่มีความตั้งใจเมตตา
และเอื้ออาทรในการช่วยเหลือผู้อื่น ซึ่งเป็นทุนทาง
วัฒนธรรมที่ได้จากวิถีการดำเนินชีวิตในชุมชนชาติพันธุ์
รวมถึงทุนทางวัฒนธรรมที่ได้รับจากการฝึกฝนเรียนรู้
ในโรงเรียนเครือข่ายทอโลกิให้มีจิตสำนึกที่จะรักผู้อื่น
และเห็นอกเห็นใจผู้อื่นที่อยู่ร่วมกับตนเองในสังคม
ของการอยู่โรงเรียนประจำ เป็นทุนทางวัฒนธรรมที่
ส่งเสริมคุณลักษณะที่ดีของการเป็นพยาบาลในการ
ดูแลผู้ป่วยแบบองค์รวมครอบคลุมทุกมิติ ทั้งร่างกาย
จิตใจ และจิตวิญญาณ ภายใต้การเคารพสิทธิและ
ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ เป็นผลให้มีเครือข่ายความ
สัมพันธ์ที่ดีกับบุคคลรอบข้างทำให้มีทุนทางสังคมใน

การเกื้อหนุน ช่วยเหลือกันในการทำงานกลุ่มหรือการ
ประสานงานต่าง ๆ

3) ทุนที่สร้างขึ้นจากพลวัตของวัฒนธรรม ด้านความเชื่อ

เดิมทีชนชาติพันธุ์มีวัฒนธรรมทางความเชื่อ
แบบผีวิญญาณบรรพบุรุษและอำนาจเหนือธรรมชาติ
ตามเหตุการณ์ของสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นสืบทอดต่อ ๆ
กันมา แต่เมื่อยุคสมัยเปลี่ยนไป ความเจริญด้านวัตถุ
และความทันสมัยด้านเทคโนโลยีเข้าถึงในชุมชน มุม
มองทัศนคติเกี่ยวกับความเชื่อเริ่มเปลี่ยนไปจากเดิม

“ในช่วงสงกรานต์จะมีวันที่เขาเรียกว่า การล้าง
หมูบ้านเหมือนขับไล่สิ่งไม่ดีออกไปจะไม่มีใครสามารถ
ออกจากบ้านได้ จะเป็นความเชื่อว่า คตินั้นจะเป็นคิน
ที่ให้สิ่งไม่ดีออกไป โดยที่ทุกคนอยู่ในบ้าน” (SN1)

“ความเชื่อของคนมั่งดั้งเดิมก็ไม่เชิงภูตผี แต่
เชื่อบรรพบุรุษมากกว่า เช่น พิธีกรรมที่เขาเรียกว่า
อ้าวเน้ง เป็นพิธีกรรมทำผี บางคนที่เขามีโรคภัยรักษา
ไม่หาย ไม่ว่าจะหาหมอ ไม่ว่าจะแบบด้วยวิธีอะไรแล้ว
ก็ดียังไม่หายคะ ทำแบบนี้เขาก็หายคะ” (SN2)

3.1) มุมมองการใช้ชีวิตที่เปลี่ยนแปลง ตามความเชื่อใหม่

ความเชื่อตามวัฒนธรรมดั้งเดิมได้ถูกแทนที่
ด้วยความเชื่อทางศาสนาใหม่ผ่านองค์กรทางศาสนา
ที่เข้าไปมีบทบาทในการพัฒนาทาง การศึกษาโดย
มอบโอกาสทางการศึกษาให้กับเด็กในชุมชน ช่วยเหลือ
ดูแล สร้างอาชีพให้คนในชุมชน มีการสร้างวัด โบสถ์
โรงเรียนในชุมชน พร้อมกับการเผยแพร่ความเชื่อทาง
ศาสนา ส่งผลต่อความคิด ความเชื่อและรูปแบบการ
ดำเนินชีวิตแตกต่างไปจากเดิม แต่อย่างไรก็ตามการ
พัฒนาประเทศเริ่มมีการบุกเบิกพื้นที่จากการดำเนิน
พระราชกรณียกิจของพระบาทสมเด็จพระมหาภูมิพล
อดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร (ในหลวงรัชกาลที่ 9)
ให้ชาวเขาชาวดอย ปลูกกาแฟแทนการปลูกฝิ่น หน่วย
งานราชการและเอกชนเข้าไปมีบทบาทในการพัฒนา

ชีวิตความเป็นอยู่ของกลุ่มชนชาติพันธุ์ สร้างถนนให้ มีการคมนาคมที่สะดวกในการเดินทาง ระบบ สาธารณูปโภค เช่น ไฟฟ้า น้ำประปา มีการปฏิสัมพันธ์ กับคนนอกชุมชนมากขึ้น⁸

“หมู่บ้านที่อยู่ในสมัยก่อน มีศูนย์พัฒนา เด็กเล็กและถัดไปอีก 1 หมู่บ้าน ประมาณ 1 กิโลเมตร มีโรงเรียน ประถม แต่ห่างไปอีก 5 กิโลเมตร จะมีโรงเรียนมัธยมต้นและปลายและมีวิทยาลัย การอาชีพ ครอบครัวหนูส่งไปอยู่โรงเรียนของ ซีสเตอร์ โบสถ์คริสต์ เพราะที่บ้านเป็นคาทอลิก ตั้งแต่สมัยบรรพบุรุษ ปู่ย่าก็เป็น มีมิชชันนารี เค้จะมาประกาศและที่หมู่บ้านมีโบสถ์คาทอลิก แต่ไม่มีวัดไทย เพราะในหมู่บ้านจะเป็นคาทอลิก และคริสต์ไปแตสแตนท์ทั้งหมู่บ้าน” (SN3)

“ตอนพ่อกับแม่ย้ายมาจากพะเยา ด้วยความ ที่ไม่ค่อยมีญาติพี่น้อง และถัดต้องมานับถือ ผีบรรพบุรุษ เวลาเจ็บป่วยนิดหน่อย ต้องฆ่าหมู ฆ่าไก่ มันใช้เงินเยอะ พอติช่วงนั้นมีอาจารย์เข้ามา ชักชวนให้ไปโบสถ์คริสต์เรียน เราก็ไม่ต้องทำ พิธีกรรมพวกนั้น ช่วงแรกพ่อแม่ก็ลองไปดูว่า ถัดเปลี่ยนศาสนาแล้วมันเป็นยังไง พ่อแม่เขา ก็ยอมเปลี่ยน เท่าที่แม่เล่าให้ฟัง แม่ก็ไปสักช่วงหนึ่ง เข้าโบสถ์ทุกอาทิตย์ ไปอธิษฐาน แม่ก็บอกว่า มันช่วยทางด้านจิตวิญญาณเราได้เยอะ แม่เขา ก็เลยเปลี่ยน” (SN8)

3.2) การถูกฝึกฝนระเบียบวินัยจากระบบ การศึกษา

เด็กชาติพันธุ์รุ่นใหม่ได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามหลักสูตรแกนกลางซึ่งเป็นการศึกษาแบบทันสมัย (modern education) และได้รับการสนับสนุนการศึกษา จากโรงเรียนในเครือของคาทอลิกที่รับดูแลเด็กเป็น โรงเรียนประจำทั้งคนที่นับถือศาสนาคริสต์และศาสนาพุทธ เป็นการช่วยเหลือและส่งเสริมครอบครัวที่ยากจน พ่อแม่มีลูกหลายคนไม่มีเวลาดูแล ส่งลูกไปอยู่

โรงเรียนประจำตั้งแต่ชั้นประถมต้น เด็กจึงถูกสอนให้ มีระเบียบวินัย ช่วยเหลือตนเอง เชื่อฟังคำสั่ง ทำตาม กฎระเบียบ ไม้ดื้อ ไม้เถียง มีตารางมอบหมายงาน ความรับผิดชอบในหอพัก รวมถึงเวลาในการปฏิบัติ กิจวัตรประจำวัน มารยาทการอยู่ร่วมกัน และระเบียบ การแต่งกาย เมื่อโตขึ้นเป็นรุ่นพี่จะรับบทบาทในการเป็น พี่เลี้ยงดูแลน้องเล็กที่เข้ามาใหม่ เป็นระบบพี่ดูแลน้อง สำหรับครอบครัวที่นับถือศาสนาพุทธหรือคริสต์เรียน มีเครือข่ายหรือช่องทาง การติดต่อรับความช่วยเหลือ จากซิสเตอร์หรือคุณพ่อในโบสถ์ก็สามารถเข้าเรียนได้ ก็จะได้รับ การฝึกฝนรูปแบบเดียวกัน ส่วนคนที่ไม่มี เครือข่ายก็เรียนโรงเรียนในอำเภอ หรือจังหวัด ที่มี กฎระเบียบในการปฏิบัติของนักเรียนทั่วไป

“หนูเรียนโรงเรียนในหมู่บ้านถึงป.1 แล้ว ป. 2 ก็ย้ายไปเรียนโรงเรียนประจำที่เป็นศาสนาคริสต์คะ เขาก็จะให้เข้าโบสถ์ เข้ามิสซาตั้งแต่เด็ก หนูก็ซึมซับ ที่จะอยู่กับศาสนานี้มาตั้งแต่เด็กคะ เพราะพ่อแม่หนู ต้องทำงานแล้วไม่มีเวลาดูแล ก็เลยอยากให้ไปเรียน ดิกว่า จะได้ไม้ไปเถลเถล จะได้เป็นเด็กดี เขาเชื่อ แบบนั้น เขาก็อยากให้โตมามีการศึกษา” (SN5)

“เริ่มเรียนหนังสือในหมู่บ้านตั้งแต่อนุบาล ถึง ป.2 แล้วก็ไปต่อ ป.3 ที่โรงเรียนในเครือคาทอลิก คุณพ่อและซิสเตอร์ที่ดูแลเรา เขาฝึกทั้งความรู้ และนิสัย อบรมการใช้ชีวิตในการดูแลตนเองคะ” (SN9,10)

พลวัตทางวัฒนธรรมด้านความเชื่อที่เกิดขึ้นจาก การพัฒนาประเทศ การขยายตัวและการเข้าถึงการศึกษา ในระบบโรงเรียน การเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากการเผยแผ่ ศาสนาที่สร้างให้กลุ่มชนชาติพันธุ์รุ่นใหม่ได้รับโอกาส ทางการศึกษาที่กว้างขวางมากยิ่งขึ้น ได้รับสิทธิความ เป็นพลเมือง ได้รับการฝึกหัดขัดเกลา (disciplined) เป็นคนในแบบที่แตกต่างไปจากความเป็นชาติพันธุ์

ทุนเดิมของนักศึกษาพยาบาลกลุ่มชาติพันธุ์ที่เอื้อต่อการศึกษาลัทธิสตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต:
กรณีศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

แบบเดิมกล่าวคือมีระเบียบวินัย ความคิด คุณค่าและ ความเชื่อ ในลักษณะของบุคคลในสังคมทันสมัย (modern man) เพิ่มมากขึ้น แม้ว่าการเปลี่ยนแปลงนี้จะไม่ทั้งหมด และยังไม่สมบูรณ์แบบอย่างสังคมเมืองก็ตาม

จากที่กล่าวข้างต้น ชุมชนเริ่มเปิดออกมามีปฏิสัมพันธ์ กับคนพื้นเมืองมากขึ้น มีหน่วยงานของรัฐบาลและเอกชน เข้าไปมีบทบาทช่วยเหลือในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของ กลุ่มชนชาติพันธุ์ รวมถึงองค์การศาสนาที่เข้ามา มีบทบาท ต่อความคิด ความเชื่อของคนในชุมชน โดยเฉพาะศาสนาคริสต์ ทั้งนิกายโรมันคาทอลิกและโปรเตสแตนต์ที่เป็นทุนเชิง สัญลักษณ์ของกลุ่มชนชาติพันธุ์ในช่วงระยะหลัง ที่มีบทบาท สำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงวิถีการดำเนินชีวิตของคนใน ชุมชน โดยใช้การศึกษาแบบทันสมัย (modern education) ให้มีความรู้ตามหลักวิทยาศาสตร์ มีเหตุและผลในชีวิต เป็น ส่วนหนึ่งในการเผยแพร่หลักความเชื่อทางศาสนา และ หล่อหลอมความคิด ความเชื่อให้มีความรัก ความเมตตา กรุณา ตามหลักการของพระคัมภีร์ให้คนมีความคิด ความเชื่อ แบบทันสมัย (modern mind) และทุนสัญลักษณ์ด้าน ความเชื่อทางศาสนาได้ให้ทุนทางเศรษฐกิจผ่านการสนับสนุน ดูแลชนชาติพันธุ์ที่ด้อยโอกาสทางการศึกษา ขาดแคลน ทุนทรัพย์ พ่อแม่ไม่มีเวลาในการเลี้ยงดูองค์การศาสนา ได้เข้ามาเติมเต็มในช่วงว่างที่เกิดขึ้นตรงนี้โดยรับดูแลเด็ก ๆ ให้มีการศึกษาและรับเลี้ยงดูให้อยู่ในโรงเรียนประจำ ที่อยู่ในเครือการบริหารขององค์กรเผยแพร่ศาสนาตั้งแต่ ช่วงประถมตอนต้นและเรียนรู้การใช้ชีวิตในหอพัก และ การอยู่ร่วมกันกับผู้อื่น ซึ่งเด็กชาติพันธุ์ได้รับการฝึกฝน ให้มีระเบียบวินัย มีความประพฤติที่อยู่ในกฎระเบียบ ทำกิจกรรมประจำวันตามตารางเวลา มีความสุขภาพเรียบร้อย และอดทนต่อความยากลำบาก ต้องรู้จักช่วยเหลือตนเอง ตั้งแต่ยังเด็ก รับผิดชอบหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมาย รวมถึงการรู้จักบังคับตนให้เห็นแก่ส่วนรวมเพื่อการอยู่ ร่วมกันอย่างเป็นระเบียบในหอพัก สิ่งที่ได้เหล่านี้ล้วน เป็นทุนวัฒนธรรมที่ได้รับมาจากทุนสัญลักษณ์ของ

พลวัตวัฒนธรรมด้านความเชื่อที่เป็นผลดีต่อการเรียน พยาบาล ในด้านการวางตัวให้เหมาะสมตามกาลเทศะ ความอ่อนโยนสุภาพ เรียบร้อย ความอดทน ความมี ระเบียบวินัยที่จำเป็นในการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ของพยาบาลเมื่อต้องเผชิญกับความเครียด ความกดดัน จากอาการผู้ป่วยหรือความคาดหวังของญาติ หรือการ ทำงานร่วมกับทีมสหสาขาวิชาชีพและทุนวัฒนธรรม ในการอยู่โรงเรียนประจำ ยังสร้างทุนทางสังคมให้กับ นักศึกษาชาติพันธุ์ให้มีเครือข่ายความสัมพันธ์กับคุณพ่อ ชีสเตอร์หรือมาเซอร์ตามเครือข่ายของโรงเรียนที่รับดูแล นักศึกษาระหว่างเรียน และช่วยหาทุนสนับสนุนการศึกษา รวมถึงแนะแนวทางการศึกษาต่อ และยังได้สร้างเครือข่าย ความสัมพันธ์ระหว่างรุ่นพี่และรุ่นน้องในการดูแล ซึ่งกันและกันภายในโรงเรียน ให้คำแนะนำและติดต่อ ประสานงานเกี่ยวกับการศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา ด้วย

จากการศึกษาสามารถสรุปทุนเดิมของนักศึกษา พยาบาลกลุ่มชาติพันธุ์ที่เอื้อต่อการศึกษาลัทธิสตร พยาบาลศาสตรบัณฑิต (original capital supporting ethnic nursing students in Bachelor of nursing science program) ได้แก่ 1) ทุนสัญลักษณ์ (symbolic capital) ที่มาจากความเป็นชาติพันธุ์ในฐานะที่ได้มา ตั้งแต่เกิด (ethnicity) ทำให้ได้รับความสนใจและ การดูแล (get attention and special care) รวมถึงสิทธิ ความเป็นพลเมืองไทย (Thai nationality citizenship rights) ในการนำไปสู่ทุนเศรษฐกิจ ทุนสังคม และทุน วัฒนธรรม 2) ทุนเศรษฐกิจ (economic capital) ที่ได้มา จากทุนสัญลักษณ์ของความเป็นชาติพันธุ์และทุนสังคม จากเครือข่ายความสัมพันธ์ทางเครือญาติ ทำให้ได้รับ ทุนการศึกษาต่อฟรี (free scholarship) สิทธิการกู้ยืม กองทุนการศึกษา (educational fund loan rights) และ โอกาสช่องทางการศึกษาในอนาคต (opportunities

and avenues for further education) 3) ทูทางสังคม (social capital) ที่ได้มาจากทุนสัญลักษณ์ของความ เป็นชาติพันธุ์และทุนวัฒนธรรมจากการเปลี่ยนแปลง ความเชื่อ ทำให้มีเครือข่ายความสัมพันธ์ทางความเชื่อ (network of relationships among faith groups) และ เครือข่ายความสัมพันธ์ทางการศึกษา (network of

relationships in education) 4) ทุนวัฒนธรรม (cultural capital) จากความเป็นชาติพันธุ์ในฐานะที่ได้มาตั้งแต่เกิด และการเปลี่ยนแปลงความเชื่อเป็นผลให้นักศึกษาพยาบาล กลุ่มชาติพันธุ์มีจิตใจเมตตาเอื้ออาทร (kindliness & generosity) อดทนมุ่งมั่น (tolerance) และมีระเบียบวินัย (discipline) (Figure 1)

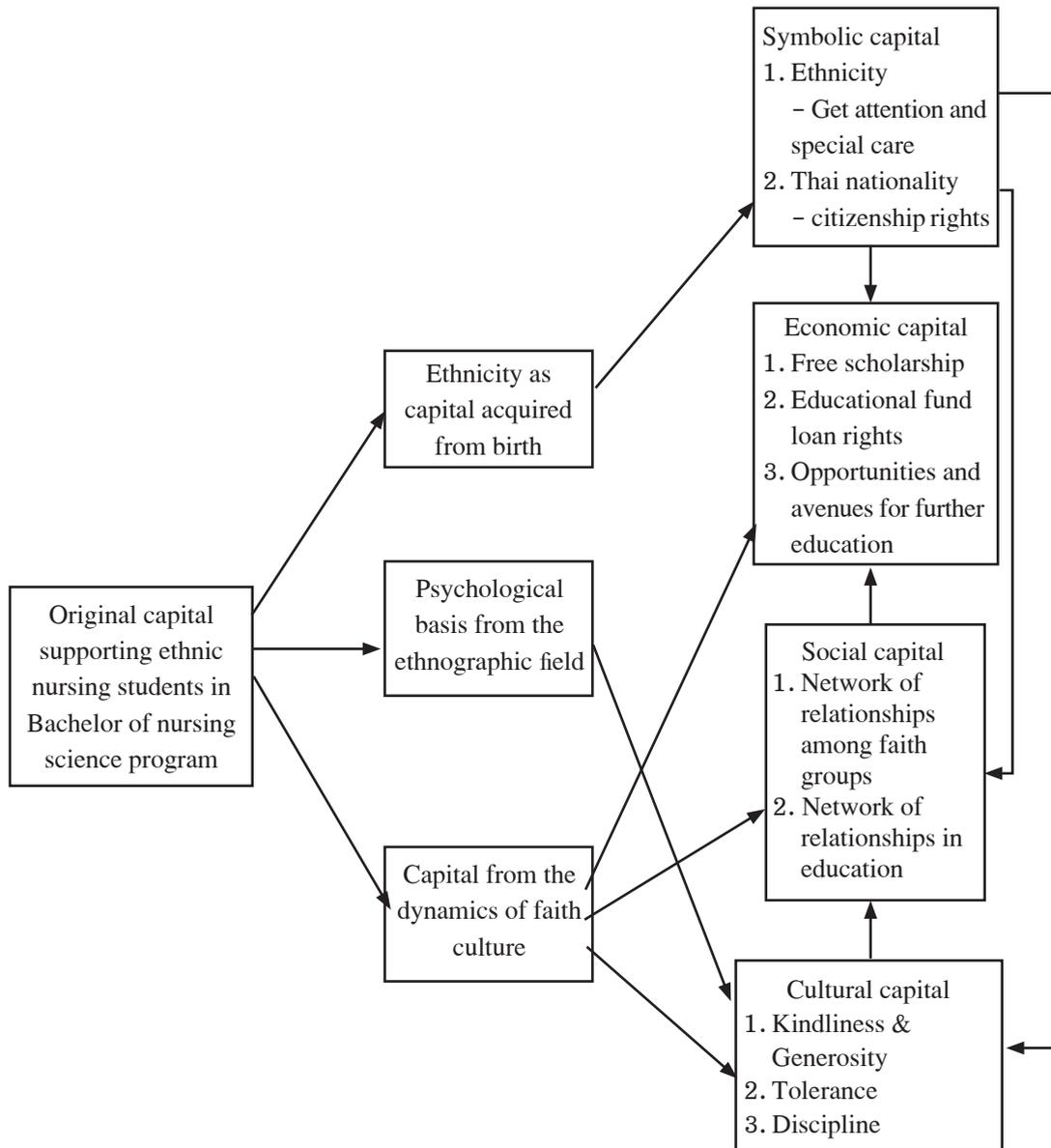

Figure 1 Original capital supporting nursing students in Bachelor of Nursing Science Program

การอภิปรายผล

ผลการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้แสดงให้เห็นถึงทุนเดิมที่นักศึกษาพยาบาลกลุ่มชาติพันธุ์มีติดตัวมาก่อนเข้าศึกษา และสามารถเอื้อประโยชน์ต่อการเรียนในหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต ตลอดจนเอื้อประโยชน์ต่อการพัฒนาตนเองไปสู่คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของพยาบาลตามมาตรฐานที่สภาการพยาบาลกำหนด ซึ่งไม่เพียงแต่ความรู้ตามกำหนดมาตรฐานการพยาบาล ทักษะการดูแลแบบทางเลือกหรือผสมผสาน ความเข้าใจในความหลากหลายทางวัฒนธรรม ยังรวมไปถึงการมีคุณธรรมและจริยธรรม จรรยาบรรณเชิงวิชาชีพ ความสามารถในการมีภาวะผู้นำ^{19,20} ซึ่งนักศึกษาพยาบาลกลุ่มชาติพันธุ์ได้มีทุนเดิมที่ติดตัวมาจากสนามชาติพันธุ์ ดังนี้

1) ทุนที่ได้มาจากความเป็นชาติพันธุ์ในฐานะทุนที่ได้มาตั้งแต่เกิด มุมมองโดยทั่วไปของรัฐไทยที่มีต่อกลุ่มคนชาติพันธุ์ว่ามีความเป็นอยู่ที่ได้หล่อหลอมความหลากหลายให้กลายเป็นหนึ่งเดียว เป็นมุมมองที่สะท้อนให้เห็นถึงปัญหาความไม่เข้าใจเกี่ยวกับสังคมพหุวัฒนธรรม ในการอยู่ร่วมกันบนความแตกต่างและหลากหลายทางด้านวัฒนธรรม²¹ และจากกระแสการพัฒนาประเทศไปสู่ความทันสมัย (modernization) ทำให้วิถีชีวิตของคนกลุ่มนี้เปลี่ยนแปลงไปในทางบวก เช่น การได้รับสิทธิสวัสดิการต่าง ๆ สิทธิทางการศึกษา และการเข้าถึงระบบบริการสาธารณสุขที่ดีขึ้น ในขณะที่เดียวกันก็สร้างผลกระทบทางลบตามมาด้วย เช่น ความไม่เท่าเทียมกันเรื่องสิทธิและสวัสดิการ หรือการสูญเสียอัตลักษณ์และวัฒนธรรม²² เป็นผลให้การช่วยเหลือหรือหยิบยื่นโอกาสที่มีเป้าหมายเพื่อช่วยเหลือคนกลุ่มนี้ให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นภายใต้มุมมองดังกล่าว ซึ่งอาจไม่ครอบคลุมหรือตรงกับความต้องการที่ตอบสนองต่อวิถีการดำเนินชีวิตของกลุ่มคนชาติพันธุ์อย่างแท้จริง ผู้วิจัยจึงใช้มุมมองเรื่องทุนของบูดีเยอร์^{8,9,10} ในการพิจารณากลุ่มคนที่

ความแตกต่างกันในแต่ละบริบทของสนาม ซึ่งแต่ละสนามประกอบด้วยทุนที่แตกต่างกัน ทุนที่ใช้ในสนามหนึ่งอาจใช้ไม่ได้ในอีกสนามหนึ่งเป็นผลให้คนที่อยู่ในสนามต้องสร้างทุน แสวงหาทุนใหม่ที่เหมาะสมในสนามหรือทุนที่มีอยู่ในสนามเดิมนำมาใช้ประโยชน์ในสนามใหม่ได้ สำหรับทุนวัฒนธรรมทางด้านภาษาของนักศึกษาพยาบาลกลุ่มชาติพันธุ์อาจเป็นปัญหาจุดรั้งทางการสื่อสารในสนามของคณะพยาบาลศาสตร์ที่รูปแบบการสื่อสารแตกต่างไปจากเดิมที่ใช้ภาษาถิ่นเป็นหลักมาสู่การใช้ภาษากลางเป็นหลักและมีศัพท์เทคนิคเฉพาะทางการแพทย์เป็นจุดที่ต้องได้รับการพัฒนาและให้การช่วยเหลือ

2) ทุนจากพื้นฐานทางจิตใจที่สร้างมาจากสนามชาติพันธุ์ จากการอบรมเลี้ยงดูในวัยเด็ก จากการมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกับบุคคลในครอบครัวและชุมชน ให้มีจิตใจเมตตาเอื้ออาทรต่อเพื่อนมนุษย์ ความขยันอดทน รับผิดชอบ ความซื่อสัตย์ เพียรพยายาม มีความเคารพต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มีจิตใจเมตตา เอื้ออาทรต่อผู้อื่น รับผิดชอบ เป็นคุณสมบัติพื้นฐานที่ดีต่อการเป็นพยาบาลวิชาชีพที่มีคุณธรรม และจรรยาบรรณในวิชาชีพต่อไปในอนาคต

3) ทุนที่ถูกสร้างขึ้นมาจากพลวัตวัฒนธรรมด้านความเชื่อ จากการได้รับการฝึกฝนในระบบการศึกษาในโรงเรียนเครือข่ายทอโลกให้มีระเบียบวินัย และการหล่อหลอมความคิด ความเชื่อทางศาสนา ให้มีระเบียบวินัยเป็นพื้นฐานที่ใช้ในการพัฒนาตนเองให้ไปสู่การเป็นพยาบาลที่มีคุณสมบัติตามมาตรฐานที่ได้กำหนดไว้และสามารถประยุกต์ความรู้ที่ได้ให้เข้ากับสภาพชุมชน สภาพแวดล้อม วัฒนธรรมในท้องถิ่นของตนเอง เพื่อให้คนในชุมชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

การสนับสนุนทุนการศึกษาและให้โอกาสทางการศึกษาแก่กลุ่มคนชาติพันธุ์ตามเป้าหมายการพัฒนา

ที่ยั่งยืน (sustainable development goals) ของประเทศไทย ในเป้าหมายที่ 4.5 การสร้างหลักประกันว่าทุกคนมีการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างครอบคลุมและเท่าเทียมและสนับสนุนโอกาสในการเรียนรู้ตลอดชีวิต² โดยการสนับสนุนทุนการศึกษาให้ทุกคนในรูปแบบของทุนทางเศรษฐกิจเพียงอย่างเดียวอาจไม่เพียงพอในการส่งเสริมการศึกษาให้มีคุณภาพและครอบคลุมอย่างเท่าเทียม ทุนทางเศรษฐกิจอาจส่งเสริมความได้เปรียบในสนามทางการศึกษาของนักศึกษาในการเรียนในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน²³ แต่ควรคำนึงถึงกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ หรือช่องทางแหล่งสนับสนุนรองรับทุนทางวัฒนธรรม ทุนทางสังคม และทุนสัญลักษณ์เดิมที่แต่ละบุคคลมีให้ได้นำมาใช้อย่างมีประสิทธิภาพและต่อยอดในการสร้างทุนในด้านต่าง ๆ ที่จำเป็นเพิ่มเติมตลอดระยะเวลาของการศึกษา จนกระทั่งไปเป็นพยาบาลที่มีคุณภาพในอนาคตได้อย่างเหมาะสมและมีคุณภาพซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาเรื่องวิถีชีวิตและการปรับตัวของนักศึกษาชนเผ่าในสาขาวิชาภาษาต่างประเทศวิทยาลัยครูปากเซ แขวงจำปาสัก สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวถึงวิธีการปรับตัวมีความเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตด้านครอบครัว ด้านสังคม และด้านวัฒนธรรมควบคู่กันเพื่อนและครูมีส่วนสำคัญต่อการปรับตัวด้านการเรียนรู้ของนักศึกษาชนเผ่า²⁴

ดังนั้นการเข้ามาศึกษาในหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตจึงไม่ได้ขัดต่อความเป็นชาติพันธุ์เดิมของนักศึกษาพยาบาลกลุ่มชาติพันธุ์อาจจะมีการปรับตัวหรือปรับเปลี่ยนในเรื่องของรูปแบบการใช้ภาษาในการสื่อสารทั้งการอ่าน การฟัง การพูด และการเขียนที่เป็นทางการและให้เข้ากับบริบทภายในโรงพยาบาลและการทำงานร่วมกับทีมสหสาขาวิชาชีพ เนื่องจากการดูแลผู้ป่วยพยาบาลควรให้การพยาบาลอย่างองค์รวม (holistic care) ครอบคลุมทุกมิติทั้งด้านร่างกายจิตใจ

จิตวิญญาณ รวมถึงสังคมและวัฒนธรรมของผู้ป่วยด้วย เพราะทุกมิติมีความสัมพันธ์กันและมีผลต่อการสร้างเสริมสุขภาพที่ดี

ข้อจำกัดของการวิจัย

1. การวิจัยนี้เป็นการศึกษาจากนักศึกษาชาติพันธุ์หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งหนึ่ง ในเขตกรุงเทพมหานคร และผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่นับถือศาสนาคริสต์และได้รับโอกาสในการศึกษาขั้นพื้นฐานและการอบรมสั่งสอน ฝึกวินัยจากผู้เผยแพร่ศาสนา การนำผลการวิจัยไปใช้อ้างอิงอาจเป็นข้อจำกัดสำหรับนักศึกษากลุ่มชาติพันธุ์ที่เรียนในสาขาวิชาทั่วไปที่ไม่ใช่วิชาชีพเฉพาะอย่างวิชาชีพพยาบาล และนักศึกษากลุ่มชาติพันธุ์ที่เป็นชนเผ่าที่ไม่ได้นับถือศาสนาคริสต์

2. การวิจัยนี้ได้มุมมองจากตัวนักศึกษาพยาบาลกลุ่มชาติพันธุ์ พยาบาลวิชาชีพกลุ่มชาติพันธุ์และอาจารย์ผู้สอน อย่างไรก็ตามยังขาดมุมมองของนักศึกษาพยาบาลร่วมชั้นเรียนที่เป็นคนพื้นราบในสังคมเมือง

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

สถาบันการศึกษาพยาบาลเอกชนที่ดูแลนักศึกษา กลุ่มชาติพันธุ์สามารถนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนานักศึกษากลุ่มชาติพันธุ์ ดังนี้

1. การกำหนดเกณฑ์การช่วยเหลือด้านทุนการศึกษาที่นอกเหนือจากค่าลงทะเบียน ควรมีการพิจารณาทุนให้ครอบคลุมเรื่องสิทธิ สวัสดิการค่ารักษาพยาบาล เมื่อเจ็บป่วยขณะศึกษาหรือฝึกปฏิบัติงาน เป็นต้น สำหรับนักศึกษากลุ่มชาติพันธุ์ที่ยังเข้าถึงสิทธิสวัสดิการขั้นพื้นฐานของรัฐ

ทุนเดิมของนักศึกษาพยาบาลกลุ่มชาติพันธุ์ที่เอื้อต่อการศึกษาลัทธิสตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต:
กรณีศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

2. การช่วยเหลือและพัฒนา นักศึกษากลุ่มชาติพันธุ์
ด้านการใช้ภาษาไทยในการสื่อสารและการเข้าใจความหมาย
ของศัพท์เทคนิคทางการแพทย์ในกระบวนการเตรียม
ความพร้อมและการเรียนการสอน

3. การเตรียมความพร้อมนักศึกษาก่อนเข้าเรียน
สำหรับนักศึกษากลุ่มชาติพันธุ์ในเรื่องการปรับตัวให้
เข้ากับ ความแตกต่างทางด้านสังคมและวัฒนธรรมใหม่

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. การขยายผลการศึกษาเรื่องทุนของนักศึกษากลุ่มชาติพันธุ์ที่ศึกษาในสาขาวิชาอื่น ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ เพื่อให้เห็นปัจจัยที่จะส่งเสริมการปรับตัว และการดูแลเรื่องการจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับนักศึกษากลุ่มชาติพันธุ์

2. นำผลการวิจัยเรื่องนี้ไปพัฒนาโปรแกรมการเตรียมความพร้อมนักศึกษากลุ่มชาติพันธุ์ในการศึกษาในหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตและประเมินประสิทธิผลของโปรแกรมโดยใช้กระบวนการวิจัย

กิตติกรรมประกาศ

บทความวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของปริญญาโท
เรื่อง ทุนสำหรับการปรับตัวของนักศึกษาลัทธิสตร
พยาบาลศาสตรบัณฑิตกลุ่มชาติพันธุ์ในสนามสถาบัน
อุดมศึกษาเอกชน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ พ.ศ. 2566 ขอขอบคุณผู้ให้ข้อมูล
ทุกท่านในการถ่ายทอดประสบการณ์การปรับตัวที่
เป็นประโยชน์ต่อการศึกษาในครั้งนี้

References

1. Kumpetch J, Phuthawan T, Takudruca W, Charoensuk C. Ethnic groups in Bangkok [master's thesis]. Bangkok: Faculty of Social Sciences, Srinakharinwirot University; 2011. (in Thai)

2. Office of the National Economic and Social Development Council. Thailand's SDGs report 2016-2020. Bangkok: Office of the National Economic and Social Development Council; 2022. Available from: https://sdgs.nesdc.go.th/wp-content/uploads/2021/11/Thailands-SDGs-report-2016-2020-book_for-web-1.pdf (in Thai)

3. Office of the National Economic and Social Development Council, Office of the Prime Minister. The National Economic and Social Development Plan, Issue No. Thirteen (2023-2027). Royal Gazette, Vol. 139, dated 2022 November 1. http://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/2565/E/258/T_0001.PDF (in Thai)

4. Hfocus News Agency: In-depth into the Health System. TCAS67 reveals statistics of top 10 most popular fields of study, found "nursing" number 1 [Internet]. [cited 2023 August 20]. Available from: <https://www.hfocus.org/content/2023/08/28232> (in Thai)

5. Mahidol University. TCAS- Thai University Central Admission System [Internet]. [cited 2024 May 7]. Available from: <https://tcas.mahidol.ac.th/> (in Thai)

6. Praboromarajchanok Institute. PI Admission [Internet]. [cited 2024 May 7]. Available from: https://admission.pi.ac.th/?page_id=3567 (in Thai)

7. Thai PBS. Fulfilling her dreams, a female student from Mani ethnic is admitted to the nursing faculty [Internet]. [cited 2022 February 3]. Available from: <https://www.thaipbs.or.th/news/content/312289> (in Thai)

8. Yanyongkasemsuk R. Concepts of class and capital of Pierre Bourdieu. Burapha Journal of Political Economy. 2014;2(1):29-44. Available from: <https://so01.tci-thaijo.org/index.php/pegbuu/article/view/199664> (in Thai)

9. Boonwanno T. The relationships among the core concepts of Pierre Bourdieu. Journal of Liberal Arts, Ubon Ratchathani University. 2022;18(1):1-33. Available from: https://so03.tci-thaijo.org/index.php/jla_ubu/article/view/256274 (in Thai)

10. Bourdieu P, Wacquant JD. An invitation to reflexive sociology. Chicago: University of Chicago Press; 1992.
11. Wiseso W, Sarapat P. Focused ethnographic research and understanding of Thai family caregiving in Thai sociocultural context. The Journal of Faculty of Nursing Burapha University. 2020;28(2):122–134. Available from: <https://he02.tci-thaijo.org/index.php/Nubuu/article/view/242896/165143> (in Thai)
12. Photisita C. The science and art of qualitative research. 6th ed. Bangkok: Amarin Printing and Publishing; 2013. (in Thai)
13. Traimongkolkul P, Chatraporn S. Research design. 7th ed. Bangkok: Kasetsart University Press; 2012 (in Thai).
14. Braun V, Clarke V. Using thematic analysis in psychology. Qualitative Research in Psychology. 2006;3(2):77–101. <https://doi.org/10.1191/1478088706qp063oa>
15. Lincoln YS, Guba EG. But is it rigorous? Trustworthiness and authenticity in naturalistic evaluation. New Directions for Program Evaluation. 1986;(30):73–84. <https://doi.org/10.1002/ev.1427>
16. Jingmak S. Mental health and psychiatry. Udon Thani: Faculty of Nursing Science, Udon Thani Rajabhat University Press; 2020. (in Thai)
17. Assawarangseekul N. Problem of ethnic groups in Thailand: Cultural identity changes. Paper presented at: National Academic Conference Rangsit University; 2019 April 26; Pathum Thani. Available from: <https://rsucon.rsu.ac.th/files/proceedings/nation2019/NA19-089.pdf> (in Thai)
18. THECITIZEN.PLUS Thai PBS. The new generation of tribes and His Majesty King Rama IX [Internet]. 2017 August 9 [cited 2023 May 7]. Available from: <https://thecitizen.plus/node/21115> (in Thai)
19. Malaiphong P. Characteristics of nurses that are the goal of the Nursing Council [master thesis on the internet]. Bangkok: College of Management Mahidol University; 2023 [cited 2023 August 9]. 66 p. Available from: <https://archive.cm.mahidol.ac.th/handle/123456789/5114> (in Thai)
20. Somsap Y, Waree A. Thai nurse brand in the 21st century: challenges for nursing profession. Songklanagarind Journal of Nursing. 2019;39(3):169–178. Available from: <https://he02.tci-thaijo.org/index.php/nur-psu/article/view/218966> (in Thai)
21. Thamsena A. Ethnic groups are not other people [Internet]. Thai PBS: The Active; 2021 November 10 [cited 2023 July 4]. Available from: <https://theactive.net/read/the-indigenous-peoples-of-thailand/> (in Thai)
22. Bureau of Ethnic Affairs, Department of Social Development and Welfare. Ethnic groups and indigenous peoples [Internet]. [cited 2024 May 9]. Available from: https://www.m-society.go.th/ewtadmin/ewt/mso_web/download/article/article_20131226182557.pdf (in Thai)
23. Ngamyang S, Daoudom P, Pipatpen M. Tutoring transforming economic capital to the advantage of elite students in education field. Journal of Buddhist Social Sciences and Anthropology. 2020;5(10):149–64. Available from: <https://so04.tci-thaijo.org/index.php/JSBA/article/view/245193/167251> (in Thai)
24. Sitthirath K, Panyapa R, Phakphian P. The lifestyle and adjustment of tribal students in Foreign Language Department Paksé Teacher Training College, Champasak Province, Lao People’s Democratic Republic. Journal of Local Governance and Innovation. 2023; 7(2):187–204. <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/JLGISRRU/article/view/267238/179123> (in Thai)